

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK,
KOMMUNIKATION OCH LÄRANDE

FÖRSKOLLÄRARES UPPFATTNINGAR OM DE YNGSTA BARNENS MÖJLIGHETER TILL ANKNYTNING I FÖRSKOLA

- En kvalitativ intervjustudie

Namn: Titti Baltsén, Emilie Peuna, Isabelle Sjöstrand

Program: Förskollärare, 210 hp

Examensarbete: 15 hp

Kurs: LÖXA2G - självständigt arbete

Nivå: Grundnivå

Termin: VT 2020

Handledare: Yvonne Karlsson

Examinator: Anette Hellman

Abstract

Syftet med studien är att undersöka hur pedagoger ser på anknytning och relationer till barn och vårdnadshavare i förskolan. De teoretiska utgångspunkterna är fenomenologi och anknytningsteorin. Den metod som har använts är intervjuer som har spelats in och transkriberats. I intervjuerna berättar förskollärare hur de arbetar för att skapa anknytning till nya barn på förskolan och hur de bygger upp relationer till familjer och barn. I studiens resultat framgår det vad som är av vikt för att få möjlighet till en god anknytning till barn och vilken betydelse inskolningen har för den fortsatta tryggheten för barnet på förskolan. I intervjuerna fick pedagogerna också frågan vad som eventuellt hindrar en god anknytning, relation och trygghet för barn och vårdnadshavare. Anknytning baseras på trygghet och kan utifrån resultat liknas med känslomässigt högre relationsskapande. Utifrån resultat kan anknytning i förskolan ses som en självklarhet ur ett vuxet perspektiv. Trots att detta ses som en självklarhet är det utifrån resultat ett svårdefinierat begrepp som inte diskuteras tillräckligt i förskolan. Resultatet hänvisar varje förskollärare till att analysera begreppet anknytning och skapa förståelse för dess innebörd för barnets utveckling och lärande på förskolan.

Nyckelord: Förskola, förskoleverksamhet, förskollärare, yngsta barnen, anknytning, relationsskapande, inskolning, trygghet, omsorg.

Förord

Anknytning är ett begrepp med betydelsefull innebörd för barnets utveckling och lärande. Utifrån egen erfarenhet upplever vi att anknytning inte synliggörs i utbildningen eller i verksamheten. Vi vill med denna studie framföra och påminna om anknytningens centrala innebörd i barnets liv och så även i förskoleverksamheten. Vi vill här synliggöra innebörden av anknytning under barnets första tid i förskolan genom vårt mindre empiriska arbete. Bowlbys (2010) anknytningsteori och fenomenologisk ansats ligger till grund i vårt arbete.

Vi vill även här ta tillfället i akt och tacka alla som gjort denna studien möjlig! Vi vill börja med att tacka Göteborgs universitetet och kursansvariga för att ha skapat upplägget av denna kurs: LÖXA2G. Vi är tacksamma över att få ta del av all den kunskap som behövs för att kunna uppnå bästa möjlighet att skapa anknytning i kommande förskollärarprofession. Vi är även tacksamma över att genom den här kursen få ta del av lärdom inom det akademiska skrivandet och få möjlighet till att undersöka vår forskningsfråga, utifrån nyfikenhet och vårt intresse. Vi vill även tacka Yvonne Karlsson som handlett oss i denna studien. Hon har uppmuntrat till att reflektera och analysera kring vårt ämne och hur vi går till väga att skriva en uppsats.

Framförallt vill vi tacka alla förskollärare som skapat tid och möjlighet för intervju, trots dagens rådande omständigheter i samhället (Folkhälsomyndigheten, 2020-03-31). Tack vare dem har vi kunnat skapa en större förståelse och tagit del av fler perspektiv utifrån utbildade förskollärare kring anknytning i förskolan.

Sist vill vi även ge oss själva en klapp på axeln för att tillsammans lyckats med processen i sökandet efter svar utifrån vår forskningsfråga. Vi tackar Jenny Bengtsson som sammanförde oss i syfte i att skriva examensarbetet i grupp. Tre tjejer med olika bakgrund och tidigare okända för varandra fick vi skapa trygghet i vår grupp och skapa en relation. Vi är tacksamma över att vi har fått lära känna varandra utifrån den här studien. Vi är stolta över varandra. Vi är stolta över vårt examensarbete.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte	3
1.1.1 Frågeställningar	3
2 Bakgrund	3
2.1 Förskolans styrdokument	3
2.2 Anknýtningens betydelse	3
2.3 Tidigare forskning	5
2.3.1 Anknýtning	5
2.3.2 Relationer	7
2.3.3 Trygghet	9
3.3 Begrepp	12
3.3.1 Anknýtning	12
3.3.2 Relationsskapande	13
3.3.3 Inskolning	13
3.3.4 Omsorg	14
3.3.5 Trygghet	14
4 Metod	15
4.1 Kvalitativ metod	15
4.2 Urval	15
4.3 Deltagarna i studien	16
4.3 Genomförande av intervjuerna	17
4.4 Bearbetning och analys	17
4.5 Etiska ställningstagande	18
4.6 Generaliserbarhet	18
4.7 Reliabilitet	18

4.8 Validitet	18
5 Resultat	19
5.1 Anknytning	19
5.2 Relation	25
5.3 Trygghet	28
5.4 Inskolning	31
6 Diskussion	33
7 Slutord	37
7.1 Framtida forskning	37
8 Referenslista	39
9 Bilagor	43

1 Inledning

Denna studie handlar om hur förskolans personal på bästa möjliga sätt kan skapa anknytning och en god relation till de yngre barnen i förskolan. Studien baseras på Bowlbys anknytningsteori (2010) och har en fenomenologisk grund. Förskollärare har intervjuats för att få deras syn på anknytning, relationer och trygghet för barn på förskolan. Bowlbys (2010) forskning hänvisar den vuxna till att skapa en trygg bas för barnet som innebär en god anknytning mellan barn och vuxen. En trygg bas innebär att barnet känner att hen kan leka självständigt men komma tillbaka till sin anknytningsperson när det känns otryggt. Bowlby syftar på att vuxna bör skapa trygghet genom anknytning så att barnet ska ha möjlighet att känna självständighet och kunna utvecklas.

Studien utgår från frågan om hur förskolan arbetar med att skapa trygghet till barnet och vårdnadshavaren. Relationsskapandet är en del av professionen och ska ses som ett redskap för förskolläraren (McNally & Slutsky, 2018). Människan har ett behov av att känna delaktighet och därför är det av vikt att stötta barnet i dess möjligheter till att känna gemenskap med andra (Karlsson, 2012). Skolverket (2018) lyfter relationsskapande och omsorg som en central del i verksamheten. Därför utgör det enligt förskolans läroplan och lagar en central del i förskollärarprofessionen, att skapa goda relationer som ger trygghet för barnet. Sommer (2008) talar om anknytningsprocessen som betydelsefull och beskriver processen som den avgörande faktorn för det lilla barnets utveckling. Bowlby (2010) och hans son Richard Bowlby (2007) hänvisar genom anknytningsteorin till att låta barnet knyta an till den vuxne för barnets välmående och utveckling. Anknytning är nyckeln till barnets välfärd och hör ihop med barnets språkliga utveckling och psykomotoriska färdigheter (Commodari, 2013b). Skolverket (2018) skriver fram omsorg och trygghet som en stor del i utbildningen, där förskolan ska komplettera hemmet. Enligt Skollagen (SFS 2010:800) ska förskolan ge barn en trygg miljö där omsorg, utveckling och lärande ska bilda en helhet. Bigsten (2015) talar om människor som unika och hur ordning i förskolemiljö skapar struktur och trygghet. Harju och Tallberg Broman (2013) skriver om hur anknytning baseras på trygghet, för barnet men även för de vuxna. Även Persson och Tallberg Broman (2017) bekräftar att trygghet är en av de centrala delarna i pedagogens profession. Cugmas (2011) framför innebörden av att barnet ska känna trygghet för att kunna utvecklas genom bland annat den fria leken.

Barnets föds in som en social aktör i samhället och börjar i tidig ålder skapa relationer till sin omgivning (Engdahl, 2011). Spädbarn och småbarn är mer selektiva i sitt val av anknytningsperson (Commodari, 2013b). Richard Bowlby (2007) forskar likt sin far utifrån anknytningsteorin och påvisar i sitt resultat att barn under de första 36 månaderna är i större behov av anknytning och mer mottagliga för att knyta an till sekundära anknytningspersoner. Vårdnadshavarna innefattar barnets närmaste relation men med tiden börjar barnet knyta an till andra människor (Delcarmen-Wiggings & Carter, 2004). Bowlbys (2010) anknytningsteori hänvisar den vuxna till innebörden av att knyta an till barnet redan från start, vilket även gäller förskolepedagogen när barnet möter förskolan för första gången. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) skriver om tillit och trygghet som avgörande faktorer för möjligheter till anknytning och god relation.

Samhället har under de senaste åren genomgått stora förändringar. Förr i tiden var modern hemma med barnen men idag behöver många mödrar komma tillbaka till arbetet snabbare (Philips, McCartney & Sussman, 2006). Under de senaste åren har inskolningar av ettåringar i Sveriges skolor ökat och nästan hälften av alla Sveriges ettåringar går idag i förskolan (Skolverket, 2019). Delcarmen-Wiggings och Carter (2004) hävdar att de vuxna bör matcha barnets behov för att förebygga eventuella oönskade beteenden i framtiden hos barnet och på så sätt skapar de ett tryggt barn. Liknande skriver Bigsten (2015) i sin avhandling om fostran i förskolan där pedagogerna har ett ansvar att forma barnens beteenden till önskvärda i samhället. Kihlbom, Lidholt och Niss (2009) talar om vikten av att som förskollärare förstå barnets komplexa situation. Till exempel talar Kihlbom m.fl. om när barnet är i åldern ett till två år och separeras från vårdnadshavaren när barnet kommer till förskolan. Istället ska barnet vara med en relativt okänd person på förskolan. Barn som är mellan ett och två år har svårt att förstå tidsaspekten om att sin trygga anknytning kommer tillbaka i eftermiddag. En treåring har längre erfarenhet och kan bättre förstå tiden på förskolan och förstå att sin vårdnadshavare kommer tillbaka senare under dagen (Ibid.). De menar att förskolan ska vara en trygg plats för de yngre barnen där de ska lära sig bland annat relationsskapande. Vidare menar de att det idag inte alls ser ut så, eftersom barngrupperna är för stora och pedagogerna inte alltid hinner uppfylla det individuella behovet hos det yngre barnet. Cugmas (2007) bekräftar det genom resultat i sin artikel kring tids och personalbristen i förskolan. Hon menar i sin tur där att anknytningens innebörd hamnar i skymundan för rutiner och individen lätt kan försvinna i mängden.

Killén (2014) skriver om barnets svårigheter vid ung ålder av att knyta an till flera personer och hänvisar pedagogerna till att finna kunskap om anknytning samt förståelse för att barn endast kan knyta an till en person i taget. Genom förståelse menar hon på att pedagogerna kan bidra till större möjlighet för anknytning och trygghet. Engdahl (2011) menar att anknytning syftar till pedagogerna och dess kvalite som erbjuds i förskoleverksamheten. Enligt tidigare forskning är anknytning i förskolan en betydelsefull grund för barnets trygghet (Engdahl, 2011). Lee, Shin och Recchia (2016) skriver i sin vetenskapliga artikel om hur utbildning och forskning bidrar till högre kvalite. Genom tidigare forskning, litteratur och intervjuer hoppas vi att finna en grund till ökad förståelse av anknytningens innebörd för barnet, vårdnadshavare och förskoleverksamhet samt vilka möjligheter och hinder som finns med anknytning i förskolan. Vi hoppas att utifrån den här studien kan kvaliteten och kunskapen öka, hos oss och så även hos dig som läsare av texten.

Jovanovic, Brebner, Lawless och Young (2016) hänvisar förskolepedagogen till att anpassa bemötandet utefter barnets behov redan vid inskolning. I intervjuerna med förskollärarna påvisas också hur förskollärarna skapar goda kontakter med familjen och vad de har för betydelse för barnets trygghet på förskolan. Brebner, Hammond, Schaumloffel, Nicole och Lind (2014) hänvisar i sin forskning pedagoger till innebörden av god kommunikation och att skapa förståelse för andras perspektiv, både barn och vårdnadshavares. Broberg, Hagström och Broberg (2012) påminner om att förskolan ska komplettera hemmet, men inte ta över omsorgsansvaret från vårdnadshavaren. I samverkan med vårdnadshavare ska förskollärare skapa god anknytning och relation till barnet och även vårdnadshavarna. För barnets bästa och goda möjligheter för utveckling är relation med andra barn och vårdnadshavare av stor betydelse. Hagström (2010) bekräftar vårdnadshavare som ansvariga för barnet men framför även förskolepedagogens innebörd i barns liv som en sekundär källa till trygghet. Hon

framför utifrån sitt resultat hur förskolepedagogerna ska komplettera hemmet i omsorgssituationer men även komplettera som en trygg anknytningsperson för barn som har föräldrar med psykisk ohälsa.

1.1 Syfte

Studiens syfte är att öka kunskap om förskollärares perspektiv på de yngsta barnens förutsättningar till anknytning i förskolan, både till pedagogerna och till förskolans miljö. Undersökningen utgår ifrån aspekter som möjliggör eller hindrar anknytning hos de yngsta barnen i förskolan.

1.1.1 Frågeställningar

- Hur beskriver förskollärarna att de arbetar med att skapa den bästa möjliga anknytningen till barn och vårdnadshavare utifrån aspekterna anknytning, relationsskapande och trygghet?
- Hur beskriver förskollärarna betydelsen av anknytning, relationer och trygghet?
- Vad finns det för faktorer som kan hindra samt möjliggöra de yngre barnens anknytningsmöjligheter i förskolan, enligt förskollärarna?

2 Bakgrund

I det här stycket presenteras läroplan och lag, tidigare forskning, valda teorier och begreppsförklaringar kopplade till anknytning, relationer och trygghet i förskolan.

2.1 Förskolans styrdokument

Skollagen (2010) syftar till att människor föds fria, har lika värde och samma rättigheter. Riktande lagar om barns rättigheter finns att urskilja i barnkonventionen. Barnkonventionen (Unicef, 2016) hänvisar till att alltid sträva efter att uppnå barnets bästa. Förskolans läroplan grundas utifrån de mänskliga rättigheterna och barnkonventionens lagar. Likt barnkonventionen (Unicef, 2016) hänvisar även förskolans läroplan (Skolverket, 2018) till att utgå från barnets bästa samt barnets yttrandefrihet. I förskolans läroplan (Skolverket, 2018) nämns enbart begreppet anknytning en gång och då ingen kränkande handling får ske gentemot barnet eller någon som barnet har anknytning till barnet. Arbetslaget och förskolläraren har ansvar att skapa goda relationer med vårdnadshavare (Skolverket, 2018). I läroplanen för förskolan står det att *“Förskollärare ska ansvara för att varje barn får goda förutsättningar att bygga upp tillitsfulla relationer och känna sig trygga i gruppen”* (Skolverket, 2018, s. 15). Här kan det tolkas som en central aspekt att förskollärare ser till att barnet får en god anknytning till förskolan. Förskolans läroplan skriver fram omsorg som en central del av förskolan (Skolverket, 2018). Omsorgen ska ses som en del av hela verksamheten där barnen ska känna att det är kul att lyckas och utvecklas. Skolverket (2018) skriver fram begreppet trygg omsorg som del att utveckla barnens egna självkänsla och känna sig trygga i den.

2.2 Anknytnings betydelse

Broberg m.fl. (2012) skriver om trygghet som den största faktorn för god anknytning. De vill framföra god anknytnings innebörd för människans emotionella behov. Förskolläraren har

enligt dem som huvudsyfte att från början skapa god anknytning till barn redan i ung ålder. Broberg m.fl. skriver om inskolningen utifrån syfte och betydelse utifrån anknytning. De skriver om hur fokuset kring barnets anknytning vid dess första dagar på förskolan ligger till grund för barnets framtida anknytning till förskollärare, andra barn och personal på förskolan. Anknytning mellan förskolan och hemmet är av stor innebörd för barnets utveckling och omsorg. Vårdnadshavare är huvudansvariga för barnets många behov och förskolan ska komplettera omsorgsbehoven, inte överta de.

Karlsson (2012) skriver om samspelets avgörande betydelse vid anknytning, framförallt för barnets utveckling men så även för de vuxna. Hon menar därpå att den vuxne måste mentalisera genom att tolka och förstå sitt egna och andras beteende för att öka möjligheterna till anknytning. Hon förklarar anknytning som känslomässig och beroende av samspelet för att kunna skapa en trygg relation. Karlsson förespråkar innebörden att som vuxen förstå Bowlbys anknytningsteori för att kunna stötta barnet utifrån dess behov.

Boken "En trygg bas" (2010) baseras helt utifrån Bowlbys anknytningsteori och dess innebörd för barnet. Där beskrivs anknytning som en del av barnets genetiska omsorgsbehov och ett måste för barnets framtida utveckling. Bowlby problematiserar genom sin teori om anknytning dess många möjligheter men även hinder för barnets välmående och behov. Han talar om anknytning som en del av relationsskapande genom barnets anknytningrelationer och dess olika anknytningsmönster. För att skapa en trygg anknytning till flera personer behöver barnet erfarenhet, tid och att de vuxna har förtroende för barnen (Bowlby, 2010).

Sommer (2008) hänvisar till vuxna att skapa förståelse för barnets anknytningsprocesser utifrån anknytningsteorin. Med det här menar han att förskolepedagoger måste ha förståelse för då barnets anknytningsprocesser ser olika ut. Barn har till en början enbart en eller få monotopiska anknytningar till vårdnadshavare. Barnet har genetiska behov av att uppfylla sina omsorgsbehov och har därför i ung ålder stort vuxenbehov. Sommer (2008) hänvisar även till barns behov av samhörighet, delaktighet och trygghet. Därför behöver även barnet få tillgång till att lära sig skapa delaktighet och trygghet i en barngrupp.

Harju och Tallberg Broman (2013) skriver om trygghet som förskolans främsta uppdrag för att kunna uppfylla barnens behov och samhörighet. De hänvisar till skollagen och läroplanen läsaren till innebörden av den sociala tryggheten för barnets identitetsutveckling och lärande. De menar även på att den sociala tryggheten bör nås för barnets sociala behov. Förskolepedagogens ansvar riktar sig till att skapa trygghet på förskolan, trygghet i verksamheten men framförallt mellan förskollärare och barn men även barn emellan. Förskolläraren bör knyta an till hemmet och ha kontinuerlig kontakt med vårdnadshavarna. De problematiserar olika synsätt enligt läroplanens mål (Skolverket, 2018) och barnkonventionen (UNICEF, 2016) utifrån barnets bästa. Separation hänvisar de till som en del av livet men att den måste gå rätt till (Harju & Tallberg, 2013).

Killén (2014) skriver i sin bok om olika anknytningsstrategier utifrån Bowlbys (2010) anknytningsteori. Hon skriver om hur människan som barn är biologiskt programmerad till att samspela och knyta an till andra i syfte att få sina behov uppfyllda. Människans behov är många, såväl till exempel omsorgsbehov som samhörighetsbehov. Barnets erfarenheter av anknytning spelar en stor roll för framtida upplevelser av världen och nya relationer senare i livet. Detta menar hon även gäller vårdnadshavare: "*Ny samspels- och anknytningsforskning*

är viktig, inte bara för kunskap om barn och relationen mellan barn och föräldrar, utan även när det gäller att förstå relationen mellan barn och förskolepersonal” (Killén, 2014, s. 16). Hon hänvisar till innebörden för barn att ha en anknytningsperson i förskolan, för barnets trygghet. Killén problematiserar detta utifrån barnets svårigheter vid ung ålder av att knyta an till flera personer. Hon hänvisar där pedagogerna till att finna kunskap om anknytning samt förståelse för att barn endast kan knyta an till en person i taget. Genom förståelse kan pedagogerna bidra till större möjlighet för anknytning och trygghet (Killén, 2014).

Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) skriver om föräldrarnas ansvar vid fostran och omsorg. De hänvisar till förskolans läroplan (Skolverket, 2018) genom att förskolan ska komplettera hemmet. De talar om samvarons innebörd och pedagogens ansvar till daglig kontakt och kommunikation med hemmet. Där menar de att trygghet byggs upp där förtroende och respekt är två faktorer av vikt för en god relation. Föräldrarna ska känna sig välkomna och delaktiga i förskoleverksamheten (Pramling Samuelsson & Sheridan, 2006).

Kihlbom m.fl. (2009) skriver om anknytningen som nyckeln till barnets utveckling och lärande. De hänvisar den vuxna till att skapa förståelse för innebörden av anknytning, då en otrygg anknytning hämmar barnets nyfikenhet och skapar framtida svårigheter med osäkerhet och oro. Kihlbom m.fl. skriver i sin bok om innebörden av att som vuxen vara medveten om barnets komplexa situation, att kunna separera och anknyta samtidigt. De menar att det är bra om barnet har möjlighet till att skapa trygghet hos en eller två förskollärare. Det är av stor vikt att som pedagog att visa intresse och engagemang för varje enskilt barn. På så sätt menar de att det underlättar för barnet att knyta an och på så sätt skapa utifrån anknytningsteorin (Bowlby, 2010) en trygg bas. De hänvisar de pedagoger till då barnets anknytning enbart kan ske om förskollärarna är medvetna och närvarande, det vill säga stabila trygga vuxna agerande utifrån deras profession. Kihlbom m.fl. skriver om hur förskollärare ibland kan missa situationer där barnets söker trygghet utifrån sin anknytning, likt till exempel betydelsen av att få sitta i pedagogens knä. Det är idag för stora barngrupper, för få pedagoger och ont om tid som skapar många anknytningsdilemman i förskoleverksamhet (Kihlbom, Lidholt & Niss, 2009).

2.3 Tidigare forskning

2.3.1 Anknytning

Commodari (2013b) har gjort en studie där hon undersökte 152 stycken barn i förskolan. Studiens syfte är att utvärdera relationen och anknytningen mellan barn och förskollärare. Anknytning är ett känslomässigt band som uppstår mellan barn och den person som ger omsorg. De yngre barnen har oftast en mer selektiv anknytning och relationen mellan barn och förskollärare är central när det gäller den sociala och kognitiva utvecklingen. Barnen får chans till en mer positiv erfarenhet av förskolan om anknytningen är god. I studien framkommer det att det kan leda till brister i utvecklingen om barnen har otillräckliga upplevelser i förskolan, som i sin tur kan leda till underskott av grundläggande kognitiva förmågor. Resultatet visade att anknytning hör ihop med den språklig utvecklingen och psykomotoriska färdigheter.

Cugmas (2007) undersöker i sin artikel hur barn knyter an till sina vårdnadshavare och till sina förskollärare. Hon tar också reda på hur en god anknytning i hemmet kan underlätta

anknytningen i förskolan. Undersökningen gjordes på en förskola i Slovenien och testades genom att skola in nya barn. Återkoppling gjordes genom bland annat digitala enkäter till förskollärare och vårdnadshavare. Även observationer gjordes av barnen och förskollärarna fick svara på individuella intervjuer. Cugmas skriver utifrån Bowlbys (2010) anknytningsteori om modern som barnets primära och största anknytning. Hon menar på att för barnet ska kunna knyta an till de vuxna behöver den vuxne visa kärlek och visa på omsorgkunskaper. Hon problematiserar detta genom att antyda kvinnor som genetiskt programmerade med omsorg och hur då barnet tyr sig till modern utifrån detta. Fadern blir i många fall sedd utifrån barnet som lekkamrat och blir därför ofta sekundär anknytningsperson. Cugmas beskriver att om barnet har en trygg anknytning i hemmet kommer barnet ha en trygg anknytning på förskolan. I sin artikel hänvisar hon till att förskolemiljön och förskollärarna behöver vara trygga. Hon benämner vikten av att vårdnadshavare är med som en trygg bas vid inskolningen och visa barnet acceptans till förskolemiljön och personalen. Tid är ytterligare något som Cugmas problematiserar utifrån sitt resultat, då hon talar om tidsbrist och personalbristen i förskolorna. Förskollärare behöver förstå och ta vara på begreppet tid, varje barn ska få ta sin tid (Cugmas, 2007).

Commodari (2013a) forskning är gjord i södra Italien och ville med studien se om det fanns en betydande faktor med en sekundär anknytningsperson. Hon undersökte sambandet mellan barns uppmärksamhetsförmåga och deras anknytning till pedagoger på förskolan. Det var 179 barn som deltog i studien, ungefär lika många flickor som pojkar. Barnen var fyra och fem år gamla. I studien användes två standardiserade metoder som mäter uppmärksamhets- och koncentrationsförmågan. Resultatet visade att de barn som hade en bättre anknytning till pedagogerna visade högre resultat i uppmärksamhetstestet, hörseltestet och reaktionsförmåga.

Richard Bowlby (2007) upptar sin faders forskning och skriver i en vetenskaplig artikel om anknytning som nyckeln till barns lärande och utveckling. Han framför, utifrån sin fars anknytningsteori (Bowlby, 2010) vikten av en sekundär anknytningsperson, framförallt i daghem och förskolan. Enligt Bowlbys forskning kan barns oro och ångest dämpas genom en god anknytning. Richard Bowlby baserar sin artikel på egna observationer och erfarenhet, sin fars anknytningsteori (Bowlby, 2010) och andras tidigare forskning kring ämnet. Han förklarar hur barn föds sociala och fulla av känslor. Barn är genetiskt programmerade att söka anknytning, framförallt hos modern som primär anknytning och så även sekundära anknytningar. Det menar han redan är förprogrammerat i barnets hjärna och att under de första 36 månaderna är barnet i större behov av anknytning. Detta på grund av att efter 36 månader har barnet oftast behärskat en mer avancerad kommunikation och då kan uttrycka sina egna känslor eller behov på annat sätt. Vissa barn har även vid den åldern lärt sig att hantera vissa av deras behov själva. Richard Bowlby framför även där att det är mellan 24 - 36 månader som barnet har svårare med separation och anknytning till sekundära anknytningspersoner. Han talar om anknytning som individuellt och likaså riskerna som kan bli vid separation eller olika anknytningsmönster. Om barnets individuella behov vid anknytning inte uppfylls kan det leda till framtida åkommor genom till exempel oro, ångest, aggressivitet eller allmänna svårigheter vid sociala sammanhang. Mycket handlar om den vuxne och den kvalite som anknytningarna innehåller (Bowlby, 2007).

Hagström (2010) har skrivit en avhandling där hon forskar kring hur förskolepersonalen kan bli en kompletterande anknytningsperson till barn vars föräldrar har psykiska ohälsa. Studien riktar sig till barn mellan noll och sju år. Personalen på den förskola där Hagström

genomförde sin forskning hade fått fortlöpande utbildning i ämnet. Hagström riktade sin frågeställning till pedagogerna där hon ville ha pedagogernas resonemang kring hur dem utvecklas i ämnet kring en kompletterande anknytningsperson till barn med föräldrar som har psykisk ohälsa. Kartläggningen började med en enkätundersökning till personer verksamma inom socialtjänsten, barn- och vuxenpsykiatri och barnhälsovården. Hagström ville med enkätundersökningen ta reda på hur många barn det finns som växer upp med föräldrar som har psykisk ohälsa. Anledningen till att skicka ut enkäten till olika myndigheter var enligt Hagström att alla vuxna inte vet om sin psykiska ohälsa eller att alla med psykisk ohälsa inte finns med hos en psykiatrimottagning. Av resultaten blev det ett större samarbete mellan myndigheterna för att kunna hjälpa fler barn. Pedagogerna på förskolan fick fortbildning i hur de kan förhålla sig till att vara en extra anknytningsperson. För att ta reda på pedagogernas synsätt och förhållanden till hur de upplever sitt arbete som anknytningsperson använde Hagström muntliga och skriftliga berättelser. När forskningen började informerades föräldrarna och fick frågan om de ville vara med. Ville föräldrarna vara med och ta emot hjälpen var de tvungna att se positivt på en extra anknytningsperson gentemot barnet och vilja att barnet tar emot hjälpen. Hade föräldern sett situation negativt hade barnet kunnat hamna i ett val om vem barnet skulle lyssna på. Det som i slutet av studien var av betydelse var att både förälder och pedagog förstod barnets behov av dem båda. Om barnet pratade och längtade efter sin anknytningspedagog när barnet var hemma var det centralt för föräldern att bekräfta barnets känsla och förstå att anknytningspersonen är av vikt för barnet. På förskolan var det centralt att alltid prata gott om föräldern. Genom pedagogernas berättelser framkommer det att anknytningspersonen lärt sig se behov av pålitlig omsorg som varar under längre tid och att pedagogerna sett sin egen betydelse i samspel med barn. Alla barn i studien var i olika åldrar och hade olika bakgrunder. Det som var gemensamt var att barnen i början hade svårt med kontakt och lek med andra barn och att tilliten för andra var låg. I resultatet visade det sig att struktur, omsorg och tillit var några av de delar som var av stor betydelse för barnets trygghet. Pedagogerna i artikel understryker också att föräldrarnas påverkan och inställning spelat stor roll i resultatet.

Phillips, McCartney och Sussman (2006) skriver om innebörden att för barn skapa anknytning till en sekundär anknytningsperson i skolväsen likt förskola eller daghem. De skriver om hur samhällena har ändrats genom tiderna. I USA år 2005 var 11.3 miljoner barn under 5 års ålder inskrivna i förskola och av de var 1.9 miljoner barn under ett år. De hänvisar till förskolan som en central del av barnets sociala egenskaper men även som en svårighet, då barnet behöver känna trygghet. Phillips, McCartney och Sussman skriver om innebörden av barn-vuxenrelationen och att ha relation av en högre känslomässig grad. Utifrån forskningens resultat menar de att det är moderns uppdrag att föstra sitt barn till att kunna enbart se fördelar med att skapa relationer till andra. Pedagoger bör ha förförståelse för barnets individuella svårigheter vid anknytning och se till att relationer behåller kvalitet inom förskolan.

2.3.2 Relationer

Brebner m.fl. (2014) har gjort en studie som undersökte relationen till yngre barn i förskolan. Metoden som användes är enskilda intervjuer och videoinspelningar. Resultaten som framkom är att omsorgen är till stor vikt för att kunna se en utveckling och barnen får nya upplevelser, vilket är avgörande för barnens utveckling redan som små. Förskolor med en hög kvalite påverkar positivt barnens utveckling. Kommunikationen är central för pedagogens och

barnets relation. Deras resultat hänvisar pedagogen till att vara lyhörd och lyssna in barnets individuella behov. För att förstå de små barnen som inte behärskar den verbala kommunikationen är det positivt om relationen är stark mellan barnet och förskolläraren.

Delcarmen-Wiggings och Carter (2004) uppger i sin handbok som bygger på forskning att det är centralt att skapa relationer med det lilla barnet. Vårdnadshavarna innefattar den största relationen för barnet och är en stor del av barnets trygghet och stöttning genom livet. I sin handbok uppger de att olika metoder används, liksom observation av barnen i förskoleverksamhet och intervjuer med förskollärare och vårdnadshavare. Delcarmen-Wiggings och Carter hänvisar den vuxne att vara närvarande och att verkligen se barnet och dess behov. Att matcha barnets behov men även att se till dess utveckling vid tidig ålder förebygger negativt beteende och skapar ett tryggt barn.

Engdahl (2011) skriver i sin doktorsavhandling om barn som sociala aktörer. Hon framför ett resultat av att små barn har intresse för andra människor, varav de föds med sociala behov. Engdahl hänvisar till Bowlbys (2010) teori om anknytning och dess stora innebörd för barnets sociala erfarenheter och välmående. Den teoretiska utgångspunkten i studien är fenomenologi. Studien undersöker de yngre barnens sociala egenskaper och relationen mellan barnen på förskolan. Studien utfördes med femton stycken ettåringar av olika kön. Metoden som forskaren använde sig av är observation, under nio månaders tid. Det togs foton, fältanteckningar och videobandsinspelningar användes för insamling av data. I resultatet framkom det att de yngre barnen skapar vänskapsrelationer med andra barn. De visar en medvetenhet, uppmärksamhet och handlingar som till exempel delade leenden. Resultatet visar att de yngre barnen är sociala människor i förskolan, där de visar intresse och har en nyfikenhet för andra barn, speciellt under leken. Engdahl (2011) menar utifrån resultat att anknytning syftar till pedagogerna och dess kvalite som erbjuds i förskoleverksamheten. Enligt tidigare forskning är anknytning i förskolan en betydelsefull grund för barnets trygghet (Engdahl, 2011).

Lee, Shin, Recchia (2016) skriver i deras amerikanska vetenskapliga studie om hur lärare i förskolan kan förbereda barnen genom att uppfylla barnets behov. Deras studie gjordes tillsammans med utbildade lärare och en småbarnsgrupp på ett dagcenter. Dagcentret specialiserar sig på att hjälpa småbarnsföräldrar i behov av stöd. Metoden var observation, videofilmning samt hembesök. De skriver om hur lärare till exempel kan stötta barnet i dess olika processer som i leken eller vid sociala sammanhang. Lee m.fl. skriver om hur kvaliteten i relationsskapandet bör uppehållas då detta är grund för barnets självförtroende och utveckling. De hänvisar även den vuxna som ansvarig för barnets utveckling utifrån sociala relationer. Lee m.fl. påpekar att mer forskning behöver göras för att öka kunskaperna om hur centralt relation och anknytning är för det unga barnet. Utbildning är en stor del i samhället och ytterligare forskning skapar skapar högre kvalite och guidning för bland annat förskollärare (Lee, Shin & Recchia, 2016).

McNally och Slutsky (2018) framför i deras artikel innebörden av att som förskollärare ha en god relation gentemot barnet, för barnets framtida utveckling. De menar att förskolläraren kan se relationsskapande som ett redskap för lärande. Deras undersökning är gjord utifrån observationer av förskolebarn i åldrarna tre till fem år samt intervjuer med förskollärare. De har även använt sig av digitala frågeformulär till såväl vårdnadshavare som förskollärare. De menar på i sitt resultat att barn behöver ha anknytning till minst en pedagog för att kunna bli

trygg i förskolemiljön och kunna bygga ytterligare nya relationer. McNally och Slutskys artikel problematiserar förskollärares perspektiv på relationer och innebörden av förskollärares arbete med sociala relationers samt dess kvalite. Kvaliteten i relationen syftar till att förskollärarna är ansvariga för relationen till barnen och att de har förståelse för anknytningsteorin (Bowlby, 2010). McNally och Slutskys (2018) framför sitt resultat som att all relationsskapande i förskolan enbart är positivt och att förskollärare även bör sträva efter att låta barnen knyta an och skapa en högre känslobaserad relation till pedagogen. Kvaliteten i relationen och anknytningen har stor innebörd. Det tillhör förskollärares profession att arbeta utifrån att skapa relationer i förskolan, låta barnet knyta an till minst en pedagog samt stötta barnet i att bygga nya sociala relationer.

2.3.3 Trygghet

Persson och Tallberg Broman (2017) skriver i sin vetenskapliga analys om trygghet i förskolan utifrån en intervjustudie. Persson och Tallberg Broman gjorde hösten 1996 en intervjustudie med personal verksam i förskolan. Studien fortsatte in under nästkommande år. I intervjuerna frågades förskollärare, barnskötare och annan personal i förskolan vad de anser är mest centralt i förskolan gällande deras professionella uppdrag för de yngre barnen. Utifrån deras svar fick förskollärarstudenter svara på en enkät med öppna frågor respektive antaganden som deltagarna betygsatte på en skala. Svaren på vad som var av vikt i förskolan blev trygghet och det blev även svaret på frågan vad de professionella förskollärarna tycker är deras mest centrala uppdrag. Utifrån svaren från undersökningen som började 1996 gjordes en ny studie 2015 med ett frågeformulär till personal verksam i förskolan. Det var öppna frågor som skulle besvaras och påståenden som skulle rankas. I resultatet 2015 ser vi samma svar som svaren från 1996. Trygghet anser personal i förskolan är det viktigaste för barn. Alla som svarade på enkäten 2015 var enade om detta. Frågan ställdes som en öppen fråga där personal fick skriva tre punkter som dem tyckte var av vikt i förskolan. Persson och Tallberg Broman hävdar att trygghet är ett begrepp av stor vikt och belyser att det handlar om att barnen ska känna sig trygga på förskolan men också trygga i sig själva. Är barnen trygga i sig själv har de i större utsträckning också mod till att leka med andra och ta för sig i leken.

Cugmas (2011) syfte med studien är att undersöka barnets anknytning till förskolläraren utifrån barnets relation till förskolemiljön i den fria leken. Studien baseras på forskning utifrån CAKT - child's attachment to his/her kindergarten teacher. På svenska kan det översättas till: barns anknytning till hans/hennes förskollärare. Undersökningen har gjorts i Maribor, Slovenien och har gjorts utifrån observationer. Cugmas syftar till Bowlbys (2010) anknytningsteori och skriver där om innebörden av barnets anknytning till förskollärare. Det är också centralt att barnet känner trygghet för att kunna utvecklas. Barnets utveckling och fria lek gynnas av att de känner trygghet på förskolan. Otrygga barn sökte gärna trygghet, ville inte delta i andra barns lek och höll sig nära en vuxen. Cugmas problematiserar detta som att barnet söker ett behov av en trygg bas. Hon menar på att om barnet inte får tillgång till en trygg bas hämmar det barnets lekmönster men även dess behov att leka med andra barn. Hon skriver även i resultatet om hur barn är i behov av sociala sammanhang. Barn behöver bli trygga i miljön och i sig själva för att kunna skapa relationer med andra. Om ett barn har en trygg hemmiljö och trygga anknytningar i hemmet är det lättare för barnet att skapa trygghet i förskolemiljö och trygga anknytningar till förskollärare.

Bigsten (2015) har skrivit en avhandling om fostran i förskola. Bigsten vill få kunskap om hur förskollärares handlingar påverkar och formar barnen till personer med önskvärda beteenden. Redan innan första läroplanen kom fanns det styrdokument som visade på att förskolan ska fostra barnen i förskolan till människor som passar in i samhället. I avhandlingen har Bigsten med båda förskollärare och barnskötare som varit intresserade av att delta i studien. Metoden som Bigsten använt sig av är "simultan recall" där bland annat videokamera använts. Simultan recall innebär att deltagaren resonerar kring sitt egna handlande. I resultatet framkommer att det är av vikt att möta barnen efter deras individuella behov, egenskaper och förmågor samt ha i åtanke att alla människor är unika. Förskollärarna i studien problematiserar att möta alla barn som unika samtidigt som de behöver bemöta barnen i en grupp. Förskollärarna menar också att de vill möta barnen i deras personlighet även om det avviker från normen. Strävan som de har är att barnen ska våga gå sin egen väg. Många förskollärare menar att ordning är centralt för att förmedla en gemenskap till barnen. De menar på att ordning skapar struktur och trygghet. Ordning genererar rutiner som medför att barnen kan känna trygghet i att veta vad som ska hända och när det ska hända.

Jovanovic m.fl. (2016) har gjort en studie där de intervjuade nitton olika pedagoger. De använde sig utav tre fokusgrupper där dialog sker mellan de intervjuade. Syftet var att undersöka deras profession i hur de förstår och tolkar kommunikation och anknytning med de yngre barnen. Resultatet som framkom i studien är av betydelse för att barnen ska känna tillit till pedagogerna redan start, god anknytning och kunna stödja barnen i deras utveckling. Genom forskningen framkommer det att anknytning behövs för att barnen ska känna trygghet på förskolan. Pedagogerna behöver se barnens behov för att uppfylla känslan av trygghet hos barnen. Om barnet blir ledsen behöver den känna tryggheten att kunna gå till en pedagog för att finna tröst och på så sätt stärks anknytningen. För att kunna möta barnet på individnivå så är det till stor vikt att pedagoger anpassar sig till varje enskilt barn. De yngre barnen har inte utvecklat sitt språk och då är det av vikt att pedagogerna lär sig att förstå och kommunicera med varje enskilt barn för att alla barnen är olika.

3 Teoretiska utgångspunkter

Löfdahl, Hjalmarsson och Franzén (2014) skriver om teorier som ett typ av system som är sammankopplade genom begrepp. De menar på att det i sin tur strukturerar och organiserar olika sätt att se på vår fysiska och sociala värld. I det här stycket presenteras två olika teorier som ligger till grund i studien. Syftet med studien är att ta reda på förskollärares perspektiv på fenomenet anknytning i förskolan. Valet av de här två teorier i studien kompletterar varandra på så sätt att fenomenet anknytning beskrivs utifrån förskollärarnas upplevda erfarenheter i en kvalitativ intervjustudie. Utifrån studiens valda frågeställningar synliggjordes anknytningsteorin, som i sin tur skapade grund för studiens process.

3.1 Fenomenologi

Fenomenologi betyder "*läran om fenomen som visar sig för medvetandet samt hur de tolkas*" (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013, s. 150). Metoden utgör att förklara det som händer och på vilket sätt som det visar sig. Ett fenomenologiskt förhållningssätt syftar alltså till att studera skillnader i olika fenomen och hur andra upplever sin omvärld. Intervju är en vanlig metod att använda sig av inom fenomenologin för att på så sätt får forskaren fram olika

synsätt på upplevelser som de intervjuade ger. Av svaren är det möjligt att kunna se likheter och skillnader i vad deltagarna i intervjuerna berättar om sina upplevelser. Genom intervjuer framkommer olika uppfattningar som människor har (Eriksson Barajas m.fl. 2013). Den här uppsatsen utgår från ett fenomenologiskt synsätt, där informanterna kommer att intervjuas utifrån deras synsätt ur deras personliga och sociala värld. Deras förklaringar kommer i sin tur att utgöra grund för arbetet. Genom tolkningar och analyser sammanfattas svaren till ett resultat och en diskussion.

Inom fenomenologi så undersöks det som människor har erfårit och upplevt. Det som människan får en uppfattning om skapar en bild om verkligheten. Forskare vill få fram uppfattningar om livsvärlden och människans handlingar (Præmling Samuelsson, 2015). Persson och Gustafsson (2016) hänvisar till Van Manens (1991) perspektiv på pedagogik utifrån ett fenomenologiskt synsätt. Van Manen menar på att pedagogik tolkas som en typ av levd erfarenhet där pedagogen måste samexistera tillsammans med barnet. Det här menar han att pedagogen gör utifrån kärlek, omsorg, hopp och ansvar. Han förklarar om innebörden att som pedagog verkligen samleva tillsammans med barnen och omfatta samt förstå deras behov. Där menar även Van Manen att barnet skapar en relation och kan knyta an utifrån ett fenomenologiskt pedagogiskt synsätt.

3.2 Anknytningsteori

Studien kommer att fokusera kring barns anknytningsmöjligheter i en förskoleverksamhet. *Anknytning* sker som mest under de första tre åren av barnets liv (Bowlby, 2010). John Bowlby var en av de första som började att forska kring anknytning och framställde tillsammans med psykologen Mary Ainsworth *anknytningsteorin*.

Psykoanalytikern John Bowlby (1907-1990) är anknytningsteorins upphovsman. Broberg m.fl. (2012) skriver om Bowlbys och Marys historia, därav hur anknytningsteorin uppkom. Världshälsoorganisationen (WHO) sökte någon som kunde sammanställa kunskapen om hemlösa barn och vad som kunde göras för att förbättra deras situation. En rapport fångade Bowlbys intresse där det stod om vad vårdnadshavare innebär för det lilla barnet och risken med separation för tidigt. Utifrån rapporten började John Bowlby forska kring frågan separation. Genom empiriskt material, dokumentation genom filmkamera och utifrån tidigare vetenskapliga forskning såg Bowlby människans behov av anknytning. Det presenterades i hans litterära verk där han beskriver anknytningens betydelse och hur separation för tidigt enbart skapar konsekvenser för framtida utvecklingen. Mary Ainsworth (1913-1999) läste psykologi på universitetet och fann intresse för Bowlbys "trygghetsteori". I hennes doktorsavhandling skrev hon om en trygg bas och betydelsen utifrån Bowlbys forskning. Mary mötte Bowlby sedan genom att svara på en tidningsannons gällande forskningsprojekt, vilket skulle komma att bli "anknytningsteorin" (Bowlby, 2010).

Bowlbys teorier (1990) menar att barn föds med individuella behov men behöver stöttning av vuxna för att kunna tillgodose dessa. Barn föds med en instinkt av att knyta an för överlevnad. Anknytningsteorin handlar om hur människor hanterar och agerar kring omsorg samt hur människan skapar relationer. Trygghet och tillit menar Broberg m.fl. (2012) utgör basen i anknytningsteorin och är enligt Bowlby (2010) huvudsakligen vårdnadshavarens uppgift att skapa anknytning. Broberg m.fl. talar om *tillit*, att kunna ty sig an och lita på en annan person känslomässigt, som en avgörande faktor inom Bowlbys anknytningsteori. Broberg (2017)

förklarar att det är den vuxne som är en *trygg bas* inom Bowlbys anknytningsteori, där vårdnadshavaren i första steget ger trygghet till att barnet ska våga utforska och leka självständigt. I andra steget ska vårdnadshavaren vara en plats som barnet kan återvända till när det känns otryggt. *Främlingsrädsla* hos barn börjar när barnet är ungefär sex månader och varar i ungefär ett år och kan sätta käppar i hjulet för anknytning enligt Bowlby. Enligt Broberg innebär främlingsrädsla att barnet är skeptisk till okända människor men att de samtidigt har en vilja att umgås med andra. Broberg skriver även där om *anknytningsmönster* som en typ av socialt anknytningssystem. Hon menar även på att anknytningsmönstret kan ärvas av vårdnadshavare och lägger grund till barnets sociala egenskaper. Broberg m.fl. skriver om ytterligare ett anknytningsteoretiskt begrepp som en *sekundär anknytningsperson*. Förskollärare kan tolkas som en sekundär anknytningsperson, dit barnet behöver ty sig när vårdnadshavarna inte är på plats. Detta menar de även på inte behöver innebära att barnets faktiskt knyter an till förskolepedagogen, utan använder pedagogen instinktivt tills anknytning sker eller den primära anknytningspersonen kommer tillbaka. Broberg m.fl. hänvisar anknytningsteorin som den avgörande psykologiska teorin när det kommer till hur barn och vuxna skapar relationer och förhåller sig till närhet, beskydd och omsorg.

3.3 Begrepp

Löfdahl m.fl. (2014) talar om begrepp som abstrakta idéer som inte kan uppfattas med våra sinnen, då de inte har någon fysisk existens. Utifrån studiens forskningsfråga och dess huvudbegrepp anknytning upptäcktes genom tidigare forskning och insamlad empiri ytterligare begrepp som kopplades till huvudbegreppet. Broberg m.fl. (2012, s.33) skriver om begreppet anknytning som "*betydelse av något mindre som hänger ihop med och är beroende av något större*". De förklarar om anknytning som kopplat till ytterligare begrepp utifrån samspelsfaktorer likt relationsskapande, inskolning, omsorg och trygghet. Begreppen är grundläggande i vår studie.

3.3.1 Anknytning

Anknytning syftar till känslomässiga band mellan människor (Bowlby, 2010). Begreppet anknytning kan kopplas utifrån varaktighet i tid, känslomässig relation och obehag vid separation. Barnet knyter oftast an till en person i närmiljön under barnets första år, en så kallad *anknytningsperson*. *Monotropi* är ett begrepp som Bowlby använde sig av för att beskriva hur barnet riktar sina anknytningsbehov till en bestämd person. Oftast innefattar barnets första anknytningsperson vårdnadshavarna eller någon i barnets närmiljö som syftar till att uppfylla barnets omsorgsbehov. Broberg m.fl. (2012) talar om anknytning som en process och att den är relationsbaserad. De belyser dock att begreppen anknytning och relationsskapande har olika betydelser. Broberg m.fl. skriver om hur barnet utifrån sin närmaste relation kan bemästra världen steg för steg och söka efter ytterligare anknytningspersoner. Bowlby bekräftar det i anknytningsteorin då barnet utifrån ålder och mognad kan finna fler anknytningspersoner efter sitt egna individuella val. Broberg m.fl. talar om *anknytningsrelation*. Anknytningsrelation syftar till att ha en varaktig känslomässig relation utan att ha knutit an helt, exempelvis till pedagoger i förskolan. Barnet strävar enbart efter att skapa en anknytningsrelation för att få sina behov uppfyllda.

Broberg m.fl. (2012) anser att anknytning tar tid och att det ska få ta tid. Anknytning sker till en person som inte är utbytbar, den bör ha en känslomässig betydelse och vid separation kan obehag uppstå. Det är på så sätt som relation och anknytning skiljer sig åt eftersom relation

kan skapas utan känslomässig betydelse. Karlsson (2012) beskriver hur den första anknytningen till vårdnadshavare kan påverkas negativt i hur barnets anknytningsegenskaper fungerar i vuxen ålder. Han menar att barnet kan påverkas negativt när barnet som vuxen ska skapa relationer och knyta an till sina barn eller andra människor om barnet inte får stöttning med anknytningen vid ung ålder. Han menar att barnet har genetiska mänskliga behov av att umgås med andra och skapa relationer. Barnet har även ett stort behov av att skapa anknytning till individuellt valda personer, i syfte av att få alla sina behov uppfyllda. Människor är sociala varelser som vill vara delaktiga och känna tillhörighet. Barnets anknytningsegenskaper spelar sedan en stor roll för barnets anknytning till andra när vårdnadshavaren inte är där. Samspelet mellan vårdnadshavare och barn är det som vi kan observera och se vilken typ av anknytning som finns mellan vårdnadshavare och barn. Det vi inte kan se som menar Karlsson är *anknytningsmönstret*, det som kommer påverka hur barnet anknyter till andra senare i live.

3.3.2 Relationsskapande

Anknytning och relation är två begrepp som kan ses innefatta samma innebörd. För att skapa anknytning bör även relation ligga som grund mellan människor. Band eller förbindelse betyder ordet relation. Vilket innebär att samspelet mellan människor i olika sammanhang och deras relationer styrs av kulturer och av samhället. Personlig relation innebär regelbundna möten mellan olika människor under en längre tid. För att få den här typen av relation så krävs det en omtanke för andra vilket innefattar både handlingar och känslor. För att det ska bli gemensamt samspel mellan de olika individerna krävs det en förförståelse för den andra individen, vilket vill säga erfarenhet och behärskning av empati. Relationer är centrala för att barn ska överleva både psykiskt och fysiskt, det blir deras överlevnad i svåra situationer. För att den vuxne ska kunna skapa bra relation med barnen så är det av vikt vad den vuxne gör tillsammans med barnet, som i sin tur sedan bidrar till barnets erfarenheter och förståelse för just samspel med andra. Kvaliteten i det som kan utvinnas tillsammans är också en aspekt av vikt och central i hur det görs (Nilsson, 2015).

I kvaliteten av relation och samspel mellan barn och pedagog ligger huvudansvaret hos den vuxne. Anledningen är att små barn inte kan ta ansvaret, de har inte den förmågan. Barnen kan inte vara medansvariga men de kan vara medskapande så deras inflytande är också betydelsefullt i relationsskapande (Juul & Jensen, 2003). Pedagoger behöver skapa goda relationer med barnen. Genom att ha goda relationer känner barnen en trygghet. Pedagoger behöver ge tid och vara intresserade av att skapa bra relationer till alla barnen. Alla barnen ska få känna sig trygga på förskolan, få tröst och stöd av pedagogerna (Broberg, 2012).

3.3.3 Inskolning

Inskolning innebär barnets första tid på förskolan. Broberg m.fl. (2012) talar om inskolning och dess stora innebörd för barnets framtida vistelsetid på förskolan. Pedagogerna bör vara tillmötesgående gentemot barn men även till vårdnadshavare för att kunna skapa en bra grund vid första mötet med förskolan. Under barnets första år har barnet enbart knutit an till familj och människor i hemmet och då blir pedagogen en av barnets första anknytningspersoner utanför hemmet.

Enligt Harju och Tallberg Broman (2013) är den vanligaste åldern på barn ett till två år för inskolning i svensk förskola. Enligt forskning har det framkommit att det är av vikt att det

finns en pedagog som har huvudansvaret för att barn ska inskolas. På så sätt skapas det en känslomässig relation till det barnet och pedagogen har även kontakt med vårdnadshavarna. Det finns olika typer av inskolning och det kan variera hur de ser ut på olika förskolor. Det är mest vanligt förekommande att det läggs lite extra tid på inskolning så att barnet ska få hinna känna en trygghet. Det finns även de förskolor som väljer en tredagars inskolning. Varianter på inskolning där det ges möjlighet till ett hembesök förekommer också.

3.3.4 Omsorg

Noggrannhet är vad begreppet omsorg betyder och det är oftast förknippat med kärlek och omtänksamhet (Hallén, 2016). För att uppnå en så bra omsorg som möjligt i förskolan behöver pedagoger se till varje enskilt barns behov (Persson & Gustafsson, 2016). Begreppet omsorg har en betydelse som är "att sörja för" vilket innebär att visa omsorg för någon som inte har förmågan att ta hand om sig själv. På en avdelning med de yngre barnen så handlar det till en stor del om omsorg och det är grunden i en förskola (Bigsten, 2017).

Skolverket (2018) skriver att barnen ska få en trygg omsorg och att utbildningen ska formas av omsorg. Persson beskriver omsorg och kärlek som en relation mellan barn och vuxna. Han jämför förskolans omsorg med föräldrarnas omsorg till sitt barn. Han förklarar att skillnaderna ligger i den pedagogiska relationen som förskolan och personal har till barnet eftersom skollagen och läroplanen ska följas. Föräldrarna har en privat relation till sina barn utan ett pedagogiskt uppdrag. I vissa fall kan pedagogik innefattas i hemmets omsorg och uppfostran utan pedagogisk anknytning (Persson och Gustafsson, 2016). Gustafsson jämför omsorgen som Persson skriver om, där han jämför förskolans omsorg med föräldrarnas omsorg. Gustafsson förklarar omsorgen som en läkande process och att omsorg kan väga in i begreppet sorg. Han nämner också att förskolan inte dokumenterar om omsorg utan att omsorgen blir svaret på hur olika situationer löses. Omsorg går inte att planeras i förväg eftersom de flesta situationer som uppstår inte går att förutspå. Omsorgsrelationerna uppkommer mellan människor och deras beteende, humör och dagsform. Löfdahl och Folke-Fichtelius (2014) förklarar omsorg utifrån två kategorier, omsorg som aktivitet och omsorg som ett förhållningssätt. Omsorg som en aktivitet hänvisar de till allt som kan ske ur fysisk mening exempelvis måltider, vilan, toabesök eller blöjbyten. Omsorg som ett förhållningssätt handlar mer om omsorg mer generellt.

3.3.5 Trygghet

Det begrepp som anses som det mest centrala inom anknytningsteorin är en trygg bas, vilket innebär att den vuxna är basen för barnet. När barnet inte känner sig tryggt så har det en möjlighet att komma tillbaka till den trygga basen som i första hand är vårdnadshavarna (Broberg, 2017). Broberg m.fl. (2012) talar om hur det lilla barnet väger mellan trygghet och nyfikenheten, som är en avgörande faktor som driver barnet till utforskande och utvecklande. Förskolans personal ska inte ta över vårdnadshavarnas roll som den trygga basen men ska vara ett komplement till den omvårdnad som vårdnadshavarna annars ger menar Broberg m.fl. När ett barn börjar känna trygghet i förskolan så får barnet en mening med sin vistelse genom att barnet får lust att leka och är nyfiken på det som erbjuds i verksamhet. Det handlar om vad förskolläraren gör som ger barnen möjligheter att känna trygghet och inte bara på vad du verbalt säger menar Broberg m.fl. De menar också att förskollärarna måste få tid till att skapa den tryggheten till barnet och att omsorgen som pedagogerna kan ge är den största biten i att

barnet ska kunna känna trygghet i förskollärarna. Broberg m.fl. förklarar trygghet utifrån om barnet får beskydd av den vuxna och som i sin tur kan skapa trygghet.

3.3.6 Fenomen

Utifrån fenomenologiskt synsätt framkommer begreppet fenomen. Begreppet fenomen kan uppfattas som svårförklarligt, då ett fenomen kan tolkas på olika sätt beroende på individen och situation (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Enligt definitionen av begreppet hittar vi i "fenomen" (2020) betydelsen att det är någon som människor kan uppleva och få erfarenhet av eller "*det som visar sig*" eller "*det uppenbara*". I den här studien framförs fenomenet utifrån hur anknytningen sker mellan vuxna och barn. Fenomenet anknytning i förskolan tolkas sedan utifrån förskollärares perspektiv och grundas då i ett fenomenologiskt förhållningssätt.

4 Metod

I det här stycket kommer det förklaras närmare kring vårt val av metod, begreppshantering utifrån metod, undersökningsmetoder och etiska aspekter.

4.1 Kvalitativ metod

Eriksson Barajas m.fl. (2013) menar att i en kvalitativ ansats vill forskaren förstå, beskriva och förklara ett utvalt ämne utifrån intresse. Forskaren möter i en kvalitativ ansats information som om den vore ny och skapar där en helhetsförståelse av det valda ämnet. Forskaren kan fortsätta ta in nya intervjupersoner tills hen har uppnått en *teoretisk mättnad*. Intervjuer är en vanlig datainsamlingsmetod i den kvalitativa ansatsen för att få fram ett så relevant svar som möjligt. Ahrne och Svensson (2015) menar att genom att göra intervjuer får forskaren ta del utav många olika människors synpunkter. Det kan ställas följdfrågor så att svaret blir mer utförligt, de intervjuade ger exempel så att svaret blir mer begripligt.

När intervjuerna analyserats och transkriberats så skapar den större förståelse och grund för analysering i textform. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) berättar att fördelen med en kvalitativ intervju är att intervjuaren kan vara flexibla i hur och när frågorna ställs. Det finns ingen tydlig struktur i när frågorna ska ställas och inte alltid vilka frågor som ställs. De menar också att forskaren kan få andra svar än det som frågas efter eftersom frågorna ofta är öppna och inte alltid färdigformulerade. Positiva effekter av kvalitativa intervjuer är att forskaren får en bredare förståelse kring ämnet och beskrivningar av situationen som den intervjuade berättar om. För att kunna jämföra olika intervjuer är det till fördel att ha standardiserade frågor även i kvalitativa intervjuer. Eriksson-Zetterquist och Ahrne påpekar att det är upp till intervjuaren i hur intervjun läggs upp. När det görs kvalitativa intervjuer på förskolan som vi har gjort då befinner vi oss i miljön och möter de människor som forskningen handlar om. Det är till vår fördel då vi får en inblick i deras miljö. Det innebär dock att det kräver en mer trovärdighet när vi presenterar vårt resultat då vi har valt kvalitativa intervjuer, kvantitativ forskning är mer fokus på statistik (Ahrne & Svensson, 2015).

Studien grundas utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt likt Eriksson Barajas m.fl. (2013) och de förklarar det som ett givande sätt att kunna söka svar och undersöka ett objekt systematisk och reflekterande. Bie (2007) hänvisar till reflektion vid yrkesmässig utveckling.

Genom reflektion och medvetenhet skapas självutvecklande pedagoger och kvalitet. Utbildning ska enligt skollagen (SFS:2010) baseras på vetenskap samt beprövad erfarenhet. Eriksson Barajas m.fl. menar att intervjuaren ska frångå egna åsikter och tidigare erfarenheter endast se utifrån situationen vid en kvalitativ studie för att verkligen kunna få fram ett trovärdigt resultat kring forskarens utvalda forskningsfrågor.

4.2 Urval

Valet av de vi intervjuat är noga utvalt för att få en spridning på ålder, erfarenhet och att de arbetar på olika förskolor samt i olika stadsdelar och kommuner. Urval nummer ett var att välja vilka typer av förskolor. Svensson och Ahrne (2015) skriver om hur det kan vara bra att välja en miljö eller flera för att få djupa resultat. Resultat i den här studien är från olika miljöer men som är lika varandra. Att välja olika miljöer som är lika varandra menar Svensson och Ahrne ger ett säkrare resultat. De intervjuade personerna arbetar på olika typer av förskolor. De allra flesta arbetade på en kommunal förskola medan en arbetar på en ekonomisk förening som föräldrarna styr. Förskolorna är i övrigt lika på flera sätt. De flesta förskolor i studien har två avdelningar och har två veckors inskolning. Det som skiljer dem åt är hur familjernas etniciteter ser ut på förskolorna samt om förskolan ägs av kommunen eller om den är privat. Att välja miljöer som skiljer sig åt menar Svensson och Ahrne kan ge ett resultat som blir olik varandra och som ger olika synvinklar på frågorna i intervjuerna. Det i sin tur kan ge ett starkare resultat eftersom jämförelser kan ge en bredare bild på forskningsfrågan som undersöks.

Personerna som intervjuats är personer det finns personkopplingar till. Alla förskollärare som vi intervjuat arbetar i barngrupp varav en är mammaledig för tillfället. Tre av förskollärarna har också andra uppdrag i sin tjänst. En förskollärare arbetar på en ekonomisk förening och är rektor, en förskollärare är samordnare och en annan förskollärare arbetar delvis på familjecentralen som finns i kommunen. Det här urvalet gjordes utifrån en tidsaspekt inom arbetet samt för att bibehålla tryggheten vid intervjuerna. Genom att skapa trygghet vid intervjuer tror vi på större diskussion och större variation. På grund av Covid-19 gjordes intervjuerna en och en. En av oss i gruppen har åkt ut till sina kontakter och intervjuat förskollärare. Under en av intervjuerna intervjuades två förskollärare samtidigt på deltagarnas initiativ. Björndal (2018) menar att det kan finnas både för och nackdelar med att hålla intervjuer individuellt eller i grupp, då man till exempel i grupp kan utmana varandras tankesätt där diskussion kan delges. Detta menar han även i sin tur kan påverka resultat och därför kan det vara fördelaktigt med att hålla intervjuerna individuellt. Vi ser positivt på att ha gjort på båda sätten.

Löfdahl m.fl. (2014) talar om innebörden av att vara nyfiken på sitt valda ämne och hur intresset bör skapa fokusområde för studien. Gemensamt intresse upptäcktes snabbt där vi har nyfikenhet och intresse för betydelsen av anknytning mellan vuxna och barn i förskolan. Utifrån erfarenheter valde vi att utgå ifrån den grupp som förskollärare oftast möter i förskolan för första gången, de yngsta barnen.

För att avgränsa ämnet ytterligare valde vi att rikta oss utifrån vår framtida professionsperspektiv som förskollärare. Vi gjorde där urvalet att främst enbart utgå ifrån utbildade förskollärare, då de alla säkert tagit del av samma typ av utbildning och då bör ha ungefärligt liknande synsätt utifrån lagar och styrdokument. Vi är fullt medvetna om att

personlighet, tid och erfarenhet spelar en stor roll inom yrkesrollen i förskolan. Vi har därför valt att försöka hitta förskollärare som tagit sin examen vid olika tidsperioder och arbetar på olika förskolor i hopp om att få ett djupare resultat. För att kunna utgå ifrån ett vetenskapligt förhållningssätt som kan baseras utifrån bakgrund och tidigare forskning valde vi att enbart rikta oss till förskollärare. På det här sättet framkom vår forskningsfråga och studien tog fart.

4.3 Deltagarna i studien

Utifrån studiens syfte gjordes ett urval av att enbart intervjua utbildade förskollärare. De intervjuade har befunnit sig på olika förskolor, detta för att få tillgång till spridda perspektiv och ökad förståelse kring dessa samt verksamhetsperspektiven. De intervjuade var bekanta med intervjuerna sedan tidigare, vilket skapade en trygghet och underlättade för båda parter vid intervju. Förskolläraryrket ska idag vara jämlika och förskoleverksamheter ska baseras på förskolans läroplans mål (Skolverket, 2018).

Fem olika kvinnor i åldrarna 30-65 år har intervjuats. Förskolläraryrket har genom tiderna varit kvinnodominerat och enbart några procent idag består av manliga förskollärare menar Jällhage (2015). Deltagarnas tid inom verksamheten har varierat utifrån de olika deltagarna, allt mellan 6 år - 45 år. Förskollärarna arbetar idag i olika kommuner i olika socioekonomiska delar i och omkring en större svensk stad. Deltagarna kommer i denna text benämnas både som pedagoger och förskollärare, då vi anser detta vara synonymt till varandra utifrån förskolans utbildade förskolepedagoger.

4.3 Genomförande av intervjuerna

Deltagarna har blivit tillfrågade att ställa upp på intervju genom mail eller telefon. Intervjuerna har hållits ute i den intervjuades verksamhet samt en intervju i personens hemmiljö. Miljön anpassades efter den intervjuade men riktade sig åt att kunna sitta ostört. Utifrån regler kring covid-19 (Folkhälsomyndigheten, 2020) har alla vid intervjuerna varit symptomfria och avstånd hållits vid möte. Personer har intervjuats själv och vid något tillfälle i grupp. Vi har anpassat oss efter intervjuaren vad gäller plats och tid. Allt har utgått från den intervjuades önskemål, för att skapa trygghet och kunna få ta del av deras tankar och svar. Till exempel tog vi hänsyn till att intervjua två personer samtidigt på begäran av de intervjuade och göra en intervju utanför arbetsplatsen. Som intervjuare har vi varit flexibla och anpassat oss utifrån de intervjuade. Vid ett tillfälle fördes enbart anteckningar och citat skrevs ner. De intervjuer som genomfördes i verksamheten satt vi i ett enskilt rum. Under en intervju blev vi avbrutna av en annan pedagog som inte visste att vi satt där. Under två intervjuer blev vi lite störda av telefoner som ringde. En intervju som vi genomförde försvann inspelningen på, men den kunde delvis göras om vid ett annat tillfälle.

Intervjuerna tog mellan 30-40 minuter. En intervjumall har använts vid intervjuerna. Ahrne och Svensson (2016) menar att det är bra att ha en intervjumall då det underlättar för att hålla sig till ämnet och besvara frågor. Ibland hände det att vi fick hoppa över frågor eller ställa ytterligare frågor beroende på svaren som gavs. Ahrne och Svensson menar att intervjumallen bara är som stöd i intervjun. I en kvalitativ intervju har intervjuaren haft i åtanke att inspirera förskolläraren att utveckla sina svar genom att fråga efter exempel. Det som också har funnits i åtanke är att den som blir intervjuad ska ha möjligheter till utrymme i sina svar och kunna

utveckla sina upplevelser. Intervjuaren har haft en neutral ingång i intervjuerna. En miljö där det ges tillfälle att sitta i lugn och ro har tagits i aspekt (Eriksson Barajas m.fl. 2013).

4.4 Bearbetning och analys

Intervjuerna har transkriberats och lästs igenom ett flertal gånger. Tillsammans har vi diskuterat och analyserat de olika transkriberingarna. Vi har utifrån transkriberingarna kunnat urskilja mönster i de olika intervjuerna och på så sätt har olika teman i resultatet kunnat urskiljas (Ahrne och Svensson, 2015). Då intervjufrågorna är riktade utifrån våra begrepp kan det även där utvinnas ett mönster mellan begrepp och tema.

Alla har tagit del av de inspelade intervjuerna och lyssnat igenom de flera gånger. Transkriberingen delades upp i ett gemensamt dokument för att tydligare se ett mönster i intervjuerna. När en transkribering sker från ljudfiler till text sätts punkter och kommatecken in i texten för att uppnå korrekt grammatik (Ahrne och Svensson, 2015).

4.5 Etiska ställningstagande

Studien har baserats på sanningsenligt material och vilar på en vetenskaplig grund (Vetenskapsrådet, 2017). Vid intervjuerna har vi frångått egna åsikter och egna erfarenheter detta anser Eriksson och Barajas m.fl. (2013) att forskare behöver göra för att kunna basera studien vetenskaplig grund. Detta för att få ett trovärdigt resultat samt hålla sig till en kvalitativ ansats. Vi informerade de intervjuade om vad vår studie handlar och vilka vi är som skriver uppsatsen. Vi har bett om godkännande att få spela in intervjuerna samt informerat om deras rättigheter och att de i studien kommer vara anonyma eftersom Vetenskapsrådet säger att forskare måste skydda deltagarna från skador och kränkningar. Löfdahl m.fl. (2014) hänvisar intervjuare att minnas samtyckeskrav och att informera den intervjuade om dess rättigheter att dra sig ur om den så skulle behaga. Vi har respekterat personerna och att de ingår i konfidentialitet, vilket innebär att de inte kan kännas igen. Vi har valt att inte nämna deltagarna vid namn.

4.6 Generaliserbarhet

Ett begrepp som enligt Svensson och Ahrne (2015) kan vara svårbegripligt är *generaliserbarhet*. Generalisera betyder mer eller mindre att dra slutsatser och utgör vad som är användbart i studien. Att generalisera kan bidra med att skapa en högre kvalite på uppgiften. Svensson och Ahrne talar dock om att generalisering inte prioriteras inom kvalitativ forskning, då det syftar till skillnader och likheter i text. En generaliserbarhet av resultatet kan innebära att det görs en jämförelse med en annan studie som har ett liknande syfte. Då kan trovärdigheten på resultatet öka om någon annan har kommit fram till ett liknande resultat.

4.7 Reliabilitet

Reliabilitet syftar till hur forskare får fram information till kommande studie. Begreppet reliabilitet innefattar att varje studie får liknande resultat utifrån undersökningen (Eriksson Barajas m.fl. 2013). Reliabilitet är trovärdigheten som ska framkomma vid insamlandet av data. För att få ett så trovärdigt resultat som möjligt behöver det intervjuas olika förskollärare från olika förskolor. Det som också är en central aspekt att ha i åtanke är hur frågorna ställs

vid intervjun. Noggrannhet är av stor innebörd vid sammanställandet vid resultat (Löfdahl m.fl. 2014).

4.8 Validitet

Validiteten utgör vad som är betydelsefullt utifrån forskningsfrågorna för att sedan kunna utge ett resultat. Validitet innebär att en mätning av relevant insamlad data och bekräftat med annan trovärdig data (Eriksson, Barajas m.fl. 2013). Validitet är också det som blir meningsfullt att få fram utifrån syftet. Det är av vikt att metoden är rätt utvald för att få fram syftet i undersökningen. Frågorna behöver också passa så att det som ska undersökas verkligen går att undersöka på rätt sätt (Löfdahl m.fl. 2014). Reliabilitet och validitet är det som utgör en kvalitativ forskning och bidrar till ett resultat för ett trovärdigt svar menar Eriksson Barajas m.fl. Den här studien kommer att utgöra en validitet då resultatet bygger på den insamlade datan. Resultatet som framkommer genom mätning av studien är betydelsefull för förskollärarnas uppdrag och av stor vikt för arbetet med yngre barn.

5 Resultat

Här nedan presenteras det resultat från intervjuerna som genomförts utifrån studiens frågeställningar.

5.1 Anknytning

Anknytningens betydelse

På intervjufrågorna om vad anknytning betyder anser förskollärarna att det är avgörande för att barnen kan känna att de vuxna i förskolan är pålitliga. De menar att i anknytningen ingår det att barnen ska känna en trygghet. Alla de som har blivit intervjuade säger att tryggheten är en stor grund till anknytningen. En av de intervjuade förklarar att anknytning är att kunna lita på en person, känna trygghet och då våga vara sig själv. En pedagog har erfarenhet av att barnen lättare får en trygg anknytning i förskolan om de har med sig en trygg anknytningsperson hemifrån. Hon uttalar detta enligt följande:

Pedagog: Ibland så ser man ju det här att det kommer barn som rusar rakt in och föräldern säger så här: - Ja det är så trygga, så sociala. När jag ser det så blir jag ofta orolig. För då tänker jag att det finns kanske inte någon grundtrygghet i det här barnet för att då är man inte distanslös. Ett barn som är lite oroligt och rädd och står och hänger vid föräldrarnas ben och inte släpper taget, då blir jag mycket tryggare som pedagog för att då ser jag att det här är ett barn som för det mesta har en trygg anknytning med sina vårdnadshavare. Ja och då är det lättare att knyta an till barn och personal på förskolan. En lång inskolning är bra då är det ofta barn som har en bra anknytning, ett barn som snabbt hoppar in och fixar det, då blir det ofta bakslag. Då tänker man ofta det här barnet kanske inte har rätt anknytning med sina föräldrar.

Här talar den intervjuade om dilemmat med att vårdnadshavare och förskollärare kan ha olika uppfattningar av barnets sociala handlingar. Vårdnadshavare kan uppfatta sitt barn som socialt, glad och utåtriktad medans förskolläraren kan se det som ett barn vars erfarenheter av

anknytning är få. Vårdnadshavare har inte alltid kunskapen om anknytning och dess betydelse för barnet. Ens barn är ens allt och beteende samt olika handlingar kan tolkas ur olika ögon.

Förskollärarnas arbete för att skapa anknytning

På frågan om hur de intervjuade pedagogerna arbetar för att skapa anknytningsmöjligheter i förskolan kretsade alla svar kring inskolningen. Förskollärarna berättade även om hur de på olika sätt närmar sig ett barn och hur de delger möjligheter till att skapa anknytning. Genom att leka en rolig lek eller ställa frågor till barnet menade flera förskollärare kan vara ett sätt att närma sig nya barn. En av de intervjuade talade om vikten att vara närvarande:

Pedagog: Det är det här ordet närvarande då. Vad betyder ordet närvarande? Du kan vara närvarande på jobbet men du kanske inte är med barnen. Jag tänkte på det exemplet vi hade i dag vår lilla gosse som lekte, att jag ibland får gå ner på knä och prata med och få igång ett samtalsämne. Jag måste vara väldigt aktiv när jag är närvarande. Vissa barn kan vara så på morgonen, ofta de allra minsta att den som tagit emot, måste inte vara inskolningsfröken utan kan va vem som helst, de vill man gärna hänga med hela dagen. Då är det viktigt för mig, att har inte jag hängt med barnet på morgonen, att jag ser till att vi får lite kontakt så att den känner att, ja det går lika bra att vara med henne också. Jag måste jobba på relationen med barnen.

Förskolläraren i intervjun menar att närvarande pedagoger är av stor vikt för att barnen ska känna sig sedda. Om barnen känner att de får uppmärksamhet så känner de också att pedagogerna är genuint intresserade av dem. Genom att pedagogen visar ett intresse av att lära känna barnet öppnar det upp för anknytning menar pedagogen i intervjun, som ger exempel av en händelse på förskolan. Känner barnet ett förtroende för att pedagogen finns där för dem skapas en trygghet hos barnet. Det resulterar i att barnet kan fokusera på att ha roligt och slipper känna oro menar förskolläraren i intervjun. Barnen blir mer mottagliga för att utvecklas inom olika områden om pedagogerna ser barnen och vad de visar intresse för. Om pedagogerna är engagerade blir barnen det också då hon menar på att det "smittar av sig" och bidrar till en positiv stämning att vistas i för alla på förskolan.

En förskollärare berättar att barnen ska kunna känna att de kan vara sig själva och att de ska känna att de är omhändertagna. I professionen gällande anknytning så vill förskollärarna signalera att de är glada över att barnen är där och att de ska känna sig omtyckta och omhändertagna. Det som även ingår i professionen enligt en pedagog är att alla barnen ska bli sedda. En annan förskollärare menar på att anknytningen handlar om att förskolläraren ska finnas nära till hands och att barnen ska känna att personalen på förskolan är den trygga famnen. Hon säger också för att anknytningen ska bli bra som möjligt behöver barnen få visa alla sina typer av känslor, att det är okej och att barnet då får stöd i det. En förskollärare beskriver för att skapa en god anknytning är det är viktigt att ta det med ro, att inte vara påträngande. Barnet ska känna att det får komma i sin egen takt. Om man är på för mycket så är det många som blir oroliga och backar. Hon betonar att för att skapa en bra anknytning är det av vikt att ha kul tillsammans. Som pedagog så ska man visa att det är roligt att barnet kommer dit och även visa vårdnadshavare att det är roligt att de är där.

Pedagog: Barnen ska känna att de kan komma till mig när de är ledsna eller om vill visa något eller om de är arga eller glada. De ska kunna känna att jag finns där för dem och lyssnar på dem i alla lägen. [...] Man måste vara så himla förstående när man jobbar som förskollärare, man måste förstå alla och veta sin egen roll i det hela.

En sak som förskollärare vill uppnå med anknytning är att barnen blir trygga på förskolan och att barnen ska våga förmedla sina känslor menar pedagogen i intervjun. Förskolläraren i exemplet berättar om att hon vill att barnen ska våga prata med henne och känna att hon finns där för dem i alla barnens känslor som de upplever. Barnen ska känna att det finns en vuxen som ser dem, hör dem och vill lyssna på deras tankar.

En förskollärare menar att om pedagoger och barn gör roliga saker tillsammans så leder det till att det lättare skapas en bra anknytning till varandra. En annan pedagog berättar att man kan hjälpa barn som har det svårare att komma in och knyta an till hela barngruppen genom att till exempel starta en lek för att förhoppningsvis locka till sig andra barn i barngruppen. Pedagoger beskriver att på så sätt få barnen chans till att etablera en relation till varandra.

Pedagog: Om vi ser till grupper och det är någon som inte vet vad den ska göra eller att det inte funkar med kompisar att man gör något roligt också. Gör man roliga saker ihop tror jag att man får en bra anknytning.

Pedagoger syftar till att starta upp en lek eller aktivitet där de inblandade känner att de har kul ihop och umgås bidrar till gemenskap och anknytning. Förskolläraren i intervjun berättar att en pedagog kan hjälpa barnet eller barnen att starta upp en aktivitet när det antingen är lite oroligt i gruppen eller om ett barn är utanför. Är ett barn utanför och leker med en pedagog vill ofta fler ansluta till leken menar hon.

Om pedagogen har ett respektfullt förhållningssätt så blir anknytningen starkare säger hon. En förskollärare menar på att första gången som hon träffar ett nytt barn som ska börja på förskolan, går hon långsamt fram för att bemöta barnet. Pedagoger försöker först att skapa anknytning till vårdnadshavaren och sedan till barnet. Om det skapas en bra anknytning till vårdnadshavare så blir anknytningen till barnet bättre. En annan pedagog säger att det är av vikt att det vi säger och det vi signalerar är samma sak. Vi behöver göra det som vi säger att vi ska göra så att barnen får ett förtroende för oss pedagoger.

Pedagog: För mig går anknytning ihop med respekt. Det låter kanske konstigt men ett respektfullt förhållningssätt gentemot barnen gör ju att anknytningen kommer att bli starkare. Alltså barnet anknyter ju till mig, jag som personal är professionell man tycker om barnen och så men man har ju inte samma anknytning som man har till sin egen familj, sina egna barn. För barnen kan det vara en väldigt viktig sak att man känner en stark anknytning till personal och till sina kamrater.

Förskolläraren i intervjun jämför anknytningen i förskolan och anknytning i hemmiljö. Anknytning i förskolan handlar mer om respekt gentemot barnen och i hemmet är det andra känslor som bidrar till anknytning. Förskolläraren nämner att det är av vikt att barnet känner sig respekterad då respekt bidrar till en starkare anknytning mellan personal och barn.

Anknytningens betydelse för barnet

En pedagog berättar att hon anser att det är av vikt för anknytningen att barnet i början har möjligheter att välja själv vem barnet vill vara med och att det är okej. Det blir en konstig signal om barnet inte får vara med den pedagog som den helst vill vara med i början för att det kan skada anknytningen säger hon. Om inte den pedagogen är på plats så går det oftast bra ändå med någon annan pedagog. En förskollärare betonar för att anknytningen ska bli bra så gäller det att inte bli bortvald utan att pedagogen faktiskt låter det barnet få vara med dig så att anknytning skapas och en trygghet skapas hos barnet. Det ligger i professionen att kunna se det här hos barnet menar hon. En pedagog anser att en del barn har lättare med anknytning till flera olika personer och en del barn vill börja långsamt med anknytning med en pedagog i taget och det gäller även då med några andra barn i taget.

Pedagog: Jag tror att vi underskattar ibland hur viktig den här omsorgen är kring barnet för att de ska knyta sig an. Omsorgen är oerhört viktig och om man kunde se det som en bra inlärning också och att vara mer tydlig med det.

Här framkommer det att omsorgen har en betydelse för anknytning med de små barnen. Förskolläraren menar på att vi ibland glömmer bort hur central den är och att omsorg sker hela dagen med barnen vid olika tillfällen och att man då ska försöka ta till vara på de stunderna för att knyta an till barnen.

Anknytningens betydelse för vårdnadshavare

De intervjuade syftar alla till hur inskolningen ligger som grund för barnets kommande tid på förskolan samt hur de knyter an till personalen. De intervjuade talar alla om vårdnadshavarnas roll för barnets anknytning. De talar om vikten av att vårdnadshavarna känner sig trygga och kan förmedla det till barnet. En pedagog berättar att hon tror att det är otroligt centralt att vårdnadshavare känner att de lämnar över sitt barn till någon som faktiskt gör det här med glädje, att vårdnadshavaren känner den här pedagogen tycker om mitt barn och att pedagogen vet hur olika situationer ska hanteras. Pedagogen berättar att vårdnadshavare ska känna att de som arbetar på förskolan är kunniga. En förskollärare menar att det är bra om vårdnadshavaren är med mycket i början för att barnet ska kunna tanka på tryggheten hos föräldern. Att föräldern är kvar på samma plats och att barnet rör sig fritt i förskolemiljön ger barnet en känsla av trygghet då barnet vet vart sin trygga punkt befinner sig. Förskollärarna menar att känner sig vårdnadshavarna trygga blir barnet tryggt. Innebörden av kommunikation med hemmet talar en av de intervjuade om:

Pedagog: När det gäller vårdnadshavare så är det så här att inskolningstiden också har en väldigt stor betydelse. Det är bra att de är med inne i verksamheten så att de ser vad som händer. Vi låter de vara med och äta lunch med oss och vi låter de vara med i olika rutinsituationer. Sen har vi ju börjat att använda "Tyra-appen" då, om ett barn har varit ledsen på morgonen så är det väldigt checkt att använda "Tyra-appen" och skicka ett kort och säga att allting är bra. Eller om föräldrarna har glömt att säga någonting. För två veckor sen så kände vi inte igen vår minste, hen var inte alls sig lik, undra om hen höll på att bli sjuk eller så. Då fick vi reda på att hen inte hade sovit på natten. Då kanske man ibland missar

information och då slipper man de här antaganden. Det tar lite längre tid och ringa om man skulle ringa för varje barn varje gång det var någonting, så där här appen fungerar väldigt bra för kommunikation.

Förskolläraren menar att det är till stor betydelse att vårdnadshavarna är med den första tiden under inskolningen och får en inblick hur dagarna på förskolan ser ut. På så sätt blir de medvetna om hur deras barn har det under sin vistelse på förskolan. Här så talar förskolläraren om en app de använder sig utav för att kommunicera med vårdnadshavare på ett smidigare sätt. Genom att använda sig av den så skapar det en trygghet både hos förskollärarna och vårdnadshavarna.

En förskollärare menar på att det är bra att pedagogen möter upp vårdnadshavarna istället för tvärtom. Att lämningen sker i lugnt tempo och att en pedagog alltid sitter vid hallen menar förskolläraren skapar lugn och bra rutin på morgonen. Hon berättar att på deras förskola sitter alltid en i hallen och en inne i det stora lekrummet. Barnen går in till den personal som är i lekrummet när de är klara i hallen och vinkat hejdå till den som lämnat barnet.

Pedagog: Jag tänkte på att anknytning har också med mottagandet att göra på morgonen. Att jag möter upp familjen så att de inte behöver leta upp oss. Att barnen känner sig trygga med oss när de kommer till oss. Att barnet känner att jag är väntad så därför är situationen i hallen också väldigt viktig och deras rutiner kring det. En del ska vinka en del ska göra en procedur innan å så, haha det finns olika.

Förskolläraren betonar att det är av vikt för dem att möta upp familjen i hallen på morgonen, då hon menar på att det förmedlar att barnet är väntat och välkommen. Det bidrar till trygghet hos vårdnadshavaren och också hos barnet menar hon. Förskolläraren menar att personalen ska bemöta barnet med glädje och värme, vilket hon menar på att i sin tur bildar med trygghet hos hela familjen. Förskollärarna menar även att barnen ska känna att de ska få den tiden de behöver för att säga hejdå till sin vårdnadshavare.

Möjligheter för att skapa anknytning

Möjligheter som skapar bra anknytning menar flera förskollärare i intervjuerna att det handlar till stor del att om alla har en rolig vistelse på förskolan. Många av de intervjuade hänvisar att man som pedagog måste vara nyfiken och närvarande. Två av de intervjuade talar om detta som att vara en kompetent pedagog som tillsammans med barnen lär och leker. En förskollärare berättade att bemötandet till barnen är av vikt och att hela arbetslaget har samma strävansmål i arbetet med barnen.

Pedagog: Lustfyllda upplevelser, att man har kul ihop, att man får skratta ihop, jag tror att det har en jättestor betydelse att det händer tokiga saker som kan prata om. Sen att alla som jobbar med barnen har ett bra bemötande så att de känner igen sig, liktänkande alltså samma vision att arbeta med barn, det tror jag också är viktigt.

En förskollärare sa att de tar det här med anknytning på stort allvar och att de är medvetna om att det tar tid att knyta an. De gör de "peu on peu", alltså de tar lite i taget. De gör hembesök hos familjen innan de ska börja förskolan för att redan där skapa bra förutsättningar för anknytningen. En förskollärare betonar att det har också mycket att göra med mottagandet som de får när de börjar på förskolan. Rutiner i hallen är av vikt vid lämning som till exempel att barnen får vinka hejdå till sina föräldrar. Det är centralt för barnen att det blir samma varje morgon för att rutiner skapar en trygghet för de små barnen. En förskollärare redogör för att den som är den vuxna är närvarande för barnet är till stor vikt för anknytning och att personalen jobbar på relationen med barnen. En pedagog säger att det är en fördel att skapa en bra balans när det gäller att skapa möjligheter till anknytning med vårdnadshavarna. En annan pedagog anser att det går bra att bli personlig men inte för privat. Det är av vikt att bekräfta vårdnadshavarnas känslor men ändå behålla sin profession. Ett exempel säger hon är att om pedagogen själv är förälder att den då kan bekräfta en del känslor och säga att jag förstår dig, jag hör, ser dig och förstår hur du känner.

Pedagog: Vi åker och hälsar på barnen hemma i deras hemmiljö därför där är dem trygga. Även de allra minsta barnen som kanske inte kommer komma ihåg att vi varit där ensingång. Men på nått sätt blir det att när vi kommer dit känner de att "okej mamma och pappa tycker det är okej att de kommer och hälsar på och man får lite samtalsämnen att prata om va de tycker det är roligt att leka med och så. Sen när de kommer hit så fokuserar vi väldigt mycket på barnet och så får vi ju vidga deras erfarenheter från de andra också och efter ett tag när man känner att det funkar backar man ju själv och finns i periferin så att de andra får chans att knyta an.

Förskolläraren berättar om hur deras första möte med barnet ser ut. Den pedagog som håller i inskolningen åker hem till familjen och träffar barnet i deras hemmiljö innan barnet kommer till förskolan. I hemmiljön ser pedagogen vad barnet gillar att leka med och de får ett första möte där barnet känner sig tryggt. För att bidra med en trygghet i början berättar förskolläraren att de försöker arbeta så att barnet knyter an till en pedagog på förskolan först för att barnet ska få en trygghet. Allt eftersom när barnet börjar känna trygghet börjar barnet knyta an till de andra i personalen på förskolan.

Svårigheter och hinder med att skapa anknytning i förskolan

På den här frågan så var det en pedagog som svarade att det svåra med att skapa anknytning med barnen är om tiden inte alltid räcker till. Vissa dagar behöver barnen mer uppmärksamhet och då behöver vi stanna upp för att se det. En förskollärare säger att svårigheter kan vara om pedagogen inte alltid når barnet och då behöver de prata i sitt arbetslag och se vad det finns för lösningar till att nå barnet för att få en bra anknytning. En annan förskollärare sade att det svåra med anknytning till några barn är de barn som inte har tid att stanna upp, de är svårare att fånga upp de här barnen. De kan ha svårt med impuls kontroll och då kan det ta över stunden då de ska ha det mysigt. En annan förskollärare anser att det som också ställer till det är när de tar in många vikarier som kommer in i gruppen. Detta kan göra det svårt för barnen ska kunna skapa en bra anknytning till övriga barn i barngruppen som är av vikt för att kunna känna en tillhörighet. Rutiner är centralt då det skapar trygghet så ett exempel på detta är i

samlings situationer där de ofta sitter tillsammans. Eftersom att små barn inte kan klockan så blir rutiner oerhört betydelsefullt för att de ska känna trygghet.

Pedagog: Idag är det svårt för att det är otroligt mycket människor som är på en förskola och väldigt många som kanske inte är utbildade. För jag tror ju verkligen på utbildning, det är en väldigt skillnad, man kan inte bara för att om man har egna barn tro att man ska kunna arbeta med barn i grupp, det är ju en helt annan sak. Så det handlar om kunskap, kunskap, kunskap, hos personalen och intresse och det får jag hoppas att alla har som jobbar på en förskola. Ja vad är det mer jo det är att man får miljöer, att man delar upp i grupper så att det inte blir så mycket med en gång och att det finns en som barnet känner sig trygg med. Jag tänker att det är väldigt väldigt viktigt att den personen är med barnen i början och sen kanske man får man förklara då att nu ska jag gå och vara med de stora barnen så får hon vara med dig och sen kommer jag tillbaka igen. Att man förklarar för barnet även att det är litet, man förklarar och förklarar, då bygger man upp språket också och det är väldigt bra.

Pedagog anser att det kan vara svårt och ta tid att knyta an med barnen på grund av att det är så mycket olika människor på en förskola. På så sätt kan det då blir svårare och ta längre tid för en del barn att känna sig trygga. Att det är mycket vikarier ibland och att alla har inte utbildning med att arbeta med barn. Pedagogen menar att även om vikarien har barn själv så är det inte så att de har kunskapen att arbeta med barn i grupp. Hon tror mycket på utbildning, kunskap hos personalen och att det finns ett genuint intresse från personalen. Förskolläraren beskriver det här med språkutvecklingen hos små barn och att förklara för att de förstår oftast mer än vad man kan tro.

5.2 Relation

Innebörden av begreppet relation

I alla intervjuer sade förskollärarna att relationer inom förskolan betyder allt. Ömsesidig respekt menar en pedagog att relation handlar om. Samma pedagog menade att relationen byggs upp under lång tid och det måste få ta tid för att kunna bli bra. En förskollärare förklarade hennes erfarenheter om hur en god relation syns. Hon menade att i en god relation till ett barn så förstår den vuxne och barnet varandra. En annan förskollärare som också har samordnaruppdrag svarade på frågan om vad relationer betyder inom förskolan:

Pedagog: Har man en dålig relation till sin förskola eller om man jobbar och har en dålig relation till sitt jobb och kollegorna så är det ingen som vill gå dit.

Pedagogen berättar om den negativa aspekten att ha en dålig relation och vad det bidrar med. I barnets perspektiv blir det att barnet inte vill vistas på förskolan och har en vuxen en dålig relation till sina kollegor blir det inte roligt att gå till arbetet. För att ett barn vill vara på förskolan är det centralt för förskollärarna att arbeta med anknytningen till barnet.

En förskollärare med rektorsansvar menar att det är ett förtroende att få ha en relation med en annan. Hon menar också på att ens bakgrund spelat roll i hur vi värnar om våra relationer. Hon kopplar också in läroplanen och att barnen ska var delaktiga i verksamheten, där menar hon att förskolans personal måste skapa relationer så att det finns utrymme till att vara delaktig i verksamheten. Samma pedagog har erfarenheter från en föreläsare som berättade att varje möte du har är en relation. Människor har i genomsnitt 330 stycken möten under en dag,

det är inte lätt att vara professionell i alla de här mötena under dagen. Pedagogerna menar på att hon tycker att relationer är en av de svåraste bitarna i yrket.

Pedagog: Man är inte alltid professionell i alla möten därför man hinner inte tänka igenom varje möte, så mötena blir som de blir och då skapas det också olika relationer. Olika relationer kan också bli fel. Vi har också olika sätt att säga saker och det blir också fel. Du tolkar det hur jag säger men jag menar det såhär. En relation är en utav de svåraste bitarna på förskolan tycker jag. Då har man som vuxen ändå lång erfarenhet och dem som är små har ingen erfarenhet och det ska man förhålla sig till.

Förskolläraren förklarar hur hon uppfattar svårigheter kring relationer i förskolan då människor är olika och har olika synsätt på olika situationer. Förskolläraren i intervjun menar att det är av vikt att som personal på förskola förstå och kunna förhålla sig till olika möten. Hon menar även på att det är bra att ha i åtanke att möten mellan människor kan tolkas på olika sätt.

Betydelsen av relationer utifrån professionen

Relation är grunden i förskoleverksamhet, det menade alla pedagoger som blev intervjuade. De anser att det ligger i att barnens vårdnadshavare lämnar bort ansvaret för sitt barn till någon annan samt att för barnets trygghet betyder det allt att ha en bra relation till sina pedagoger på förskolan. Dessutom menar pedagogerna att förskolan tar över omsorgen och tryggheten som vårdnadshavarna annars ger hemma och därför är det av stor vikt att både barn och vårdnadshavare har en god relation till personalen på förskolan:

Pedagog: Relationer betyder jättemycket. Alltså det är otroligt viktigt för barnen, när dem är här är det ju de vuxna som finns här på förskolan som är människor som tar över den rollen som deras föräldrar har när dem är hemma. Så det är jätteviktigt för att du ska känna dig trygg att du har en bra relation.

Förskolläraren menar att det är centralt för barnet att känna trygghet på förskolan. För att barnet ska kunna känna trygghet behöver barnet ha en god relation till pedagogerna som arbetar där och som ska ta hand om barnet. Förskolan tar över omsorgen om barnet när vårdnadshavaren inte är tillgänglig.

Relationen till barnen menar en förskollärare handlar om att respektera varandra och tilltala barnen med respekt. När det kommer till att ha ett respektfullt förhållningssätt och på detta sätt bygga på möjligheterna för anknytning och trygghet. Känner barnen att de blir respekterade och bemötta med respekt menar förskolläraren bygger upp en tillitsfull och trygg relation mellan vuxna och barn.

Pedagog: För mig är det självklart att man är mot barn som man är mot vuxna. Kan du inte säga en sak till en vuxen så kan du absolut inte säga det till ett barn.

Förskolläraren i intervjun berättar om hur bemötandet mot barnet är av vikt. Pedagogerna menar att personalen på förskolan behöver bemöta barnen med respekt och inte säga saker som vuxna kan säga till andra vuxna.

Att skapa goda relationer till barn och vårdnadshavare

I intervjuerna berättar förskollärarna om deras syn och arbetssätt i hur de skapar relationer till barn och vårdnadshavare. Förskollärarna berättar om deras erfarenheter hur de kan närma sig barnen via föräldrarna. De menar att det kan liknas vid en anknytningspersonens betydelse för barnets trygghet. Pedagogerna berättar om föräldraaktiv inskolning som varar i två veckor och de berättar upprepade gånger om att de skolar in föräldrarna först.

Pedagog: Vi brukar skoja om att vi skolar in föräldrarna först. Vi pratar med föräldern först och sedan med barnet. Ofta kan man se hur barnet söker bekräftelse av sin förälder genom blickar.

Förskolläraren berättar om hur hon gör för att närma sig en första kontakt med nya barn som ska inskolas. Förskolläraren berättar också om hur hon ser att barnet söker bekräftelse hos sin förälder att det är tryggt och okej att vistas i miljön på förskolan och med pedagog.

Pedagogerna tar upp att ett annat centralt moment vid att bygga upp starka relationer till vårdnadshavare är att pedagoger på förskolan visar att de ser deras barn och att all personal på förskolan kan lämna över information om hur dagen sett ut för deras barn. Förskollärarna menar att det räcker med en liten kommentar från dagen antingen om barnet sagt något eller gjort något speciellt. Kommunikation mellan personalen på hela förskolan är av vikt menar förskollärarna i intervjuerna. Den personal som stänger förskolan borde ha fått information om dagen för alla barnen som är kvar. Det är ofta att den som stänger inte alltid varit med hela dagen eller har barn från grannavdelningen. Har personalen en god kommunikation minimeras risken att information missas till vårdnadshavarna. Genom att vi lämnar över något som hänt under dagen hävdar förskollärarna i intervjuerna att vårdnadshavarna får ett förtroende för förskolan.

Pedagogen: Att som pedagog kunna berätta något som hänt under dagen. Både positiv och negativt bidrar till en trygghet och ett förtroende till oss hos på förskolan. Föräldrarna känner då att vi ser deras barn. Det räcker inte bara med att säga att allt har varit bra.

Pedagogen lyfter vikten av att förmedla något specifikt som hänt under dagen för att fånga vårdnadshavarna förtroende. Säger personalen på eftermiddagen att allt har varit bra idag bekräftar inte personalen att förskolan sett deras barn, lämnar vi däremot en specifik händelse eller något roligt som barnet sagt bygger vi upp en tillit och en professionell relation.

Möjligheter med att arbeta kring att skapa relationer

De intervjuade berättar om möjligheterna till en god relation till vårdnadshavarna som är att vi har kunskap om hur deras familj ser ut och eventuell religion eller vart de kommer ifrån. Pedagoger antyder att barnen också känner glädje om pedagogerna vet vem deras viktigaste personer är och vad dem heter. Vid inskolningen menar pedagogerna att relationen byggs upp genom samtal och att vårdnadshavarna ser vilka som arbetar där.

Pedagog: Det som jag tänker är viktigt alltid, det är väl att man kan berätta om barnet eller ännu hellre att barnet kan berätta själv men det gör de ju inte om de är små. Och de positiva roliga sakerna, för det är det som föräldrarna behöver höra.

Här framkommer att om pedagoger visar att de ser barnet på förskolan kan det leda till att vårdnadshavarna känner en trygghet att lämna sitt barn på förskolan. Det i sin tur medför att pedagoger och vårdnadshavare skapar en god relation till varandra.

Svårigheter och hinder med att skapa relationer

Två av de intervjuade problematiserar hur de som professionell pedagog skapar relation till vårdnadshavarna. De anser att pedagoger bör komma ihåg att utgå från sin yrkesroll och hålla sig professionell. De menar i sin tur att har två olika roller, en professionell pedagogroll och en privatroll. De intervjuade betonar att i förskoleverksamhet bör pedagogerna behålla sin roll professionell och utifrån yrkesroll. Det visar sig utifrån intervjuerna vara en svårighet både för förskollärare men även som vårdnadshavare eller vuxen, då alla behöver ge lite av sig själva privat för att kunna skapa grund till en trygg och givande relation. Det kan även enligt en av de intervjuade liknas med en våg, att väga mellan professionalitet och sig själv som privatperson. En av de intervjuade talar om problematiken mellan att hålla en jämn relation till vårdnadshavare som en yrkesmässig relation och att vara personlig men inte privat. Flera av de intervjuade talar alla på olika sätt om detta dilemma utifrån förskolläraryrket.

Pedagog: Vi har ett stort ansvar att ta ansvar för det som händer i förskolan man behöver inte lämna med allt hem för det gör att relationen blir sämre naturligtvis. Många föräldrar tar det som att man ställer dem till svars men dem kan ju inte göra så mycket åt situationen på förskolan, när dem inte är där. Att vara positiv och ärlig och att de ser att man tycker om barnen.

Förskolläraren problematiserar möjligheterna att skapa god relation till vårdnadshavarna genom att ge exempel på vad hon anser är fel att göra. Hon anser inte att vi ska skicka hem information om negativa händelser men ser också vikten av att vara ärlig om vad som händer på förskolan. Förskolläraren menar att de kan skicka hem information utan att lägga skulden på barnet.

5.3 Trygghet

Betydelsen av trygghet utifrån professionen

En av de intervjuade pedagogerna förklarar det som att anknytning baseras på trygghet och när det här behovet uppfylls hos människan kan man vara och visa sig själv. En annan av de intervjuade förklarade begreppet trygghet som:

Pedagog: Trygghet är att du får vara den du är och att du kan känna att du duger.

Alla de intervjuade håller med om en sak, att trygghet och tillit utgör grunden för en bra anknytning. Trygghet anser de intervjuade vara ett genetiskt mänskligt behov och ligger till grund för barnets lärande och utveckling. Självkänsla och självkänedom är begrepp som en av de intervjuade tar upp genom att tala om hur centralt det är att känna sig trygg i sig själv och att där även som vuxen stötta barnet:

Pedagog: Om du har en stark trygg anknytning är du oftast en trygg människa.

Flera av de intervjuade talar om barnets tidigare erfarenheter av trygghet och hur det påverkar deras sätt att möta barnet. Två av de intervjuade talar om hur barnet bör mötas individuellt

utifrån sina erfarenheter. Det talar även en av de intervjuade om utifrån föräldrar, att även föräldrarna har olika erfarenhet och syn på förskolan. Hon menar även på att förskollärare behöver möta föräldrarna med respekt och utifrån deras erfarenheter av trygghet för att kunna skapa relation och trygghet hos barnet. En av pedagogerna hänvisar till förskolans läroplan och lagar när det kommer till begreppet trygghet. Förskolan ska enligt henne och enligt lag samt läroplan vara en trygg plats för vårdnadshavare men framförallt för barnet.

Att arbeta för att skapa trygghet för barn

En av de intervjuade talar om att för att kunna skapa trygghet på förskolan och trygga anknytningar med barnen behöver pedagogerna vara trygga i sin profession:

Pedagog: Du kan vara på ett sätt när du är hemma, men i din profession där måste du vara trygg, stark och lämna jobbiga saker hemma. För annars blir det väldigt otryggt för barnet.

Flera av de intervjuade nämner även detta om de vuxna är trygga i sig själva och sin omgivning, skapar det trygghet för barnet. En pedagog nämner innebörden av att vara trygg i sig själv, vilket hon medger kommer med tid och erfarenhet som förskollärare. En av de intervjuade talar även om att behålla och utstråla ett lugn, då hon menar på att lugn skapar trygghet.

Pedagogerna talar alla om vårdnadshavarens roll för barnets trygghet. Två av pedagogerna tar upp om hur de först skapar relation och trygghet hos vårdnadshavare genom verbal kommunikation. En annan pedagog bekräftar även det genom att den hänvisar till att vårdnadshavare får trygghet av att se hur pedagogerna agerar i förskola samt gentemot deras barn. Pedagogerna talar även där om professionens syfte, att skapa relation och övergångar mellan hemmet och förskolan. Alla de intervjuade håller med om att om vårdnadshavare känner trygghet utstrålas det och förs över till barnet. En av de intervjuade hänvisar till att förskolan ska enligt lag och styrdokument vara en trygg miljö för både vårdnadshavare, förskollärare men framförallt för barnen:

Pedagog: Förskolan är barnens. Och genom att de får känna sig självständiga och delaktiga blir de även trygga.

Hon talar även om att det tillhör förskollärarprofessionen att möta människor individuellt och på så sätt skapa social trygghet. En av pedagogerna framför hur avgörande det är att kunna vara flexibel och kunna läsa av individer eller situationer. Som professionell tar hon över vårdnadshavarnas roll som den trygga hamnen och där problematiserar hon även svårigheten med att vara trygghetskällan. Hon menar att personal ibland inte håller sitt ord, om att nu ska det ske något roligt på förskolan eller förflyttar sig utan att informera barnet om detta. Det menar hon skapar en otrygghet och kan skapa oro hos barnet.

Alla de intervjuade talar även om hur förskolan skapar trygghet genom vardagliga rutiner och situationer barnen är vana vid. En av pedagogerna anger hur rutiner skapar trygghet framförallt hos de yngre barnen som till exempel att de har sin stol vid matsituationen och liknande schema för varje dag. En annan pedagog talar även där om till exempel hur de skapar trygghet hos de yngre barnen genom att låta dem sova i sina egna vagnar de har med sig ifrån hemmet. Hon menar där på att barnet då vet vad som ska hända och känner sig trygg i förskolan genom vetskapen om vad som ska hända härnäst. En av pedagogerna problematiserar även rutintänket i förskolan:

Pedagog: Man får inte ta rutiner som självklart, utan anpassa efter nya barn och nya grupper.

Hon menar där i sin tur att en del av professionen även handlar om att anpassa rutinerna efter gruppen, barnet och individuella behov. Där förklarar hon det som att det kan glömmas bort i rutinstänket på förskolor. Utbildning och reflektion är av vikt i professionen och att veta varför de har rutiner samt för vem.

Trygghetens betydelse för barnet, vårdnadshavare och förskoleverksamheter

Alla de intervjuade håller med om att trygghet i förskolan är a och o för båda förskolans personal, vårdnadshavare och framförallt för barnet. Flera av de intervjuade talar om vårdnadshavarnas roll i barnets erfarenhet av trygghetsskapande och känslomässigt hantera dessa:

Pedagog: Ett barn som har en trygg anknytning hemifrån får ofta en trygg anknytning i förskolan.

Där talar en av de intervjuade om anknytning och trygghetsfaktorn i detta som generations baserat och som något som ärvs. Vårdnadshavarens roll i anknytningen till förskolan är av stor vikt enligt de intervjuade, då det är de som visar på och "okejar" att förskolan är en trygg plats till sitt barn:

Pedagog: Om barnet är tryggt är föräldrarna trygga är föräldrarna trygga är barnet tryggt.

En av de intervjuade talar om hur hon ibland måste guida vissa vårdnadshavare om hur de ska stötta barnet i att skapa anknytning och trygghet bland människor i förskolemiljö. Hon menar även på att det ibland kan vara ett hinder ibland om vårdnadshavarna i sig inte känner trygghet i förskolan, då de överför oron till barnet.

Möjligheterna och svårigheter kring trygghet i förskoleverksamhet

Alla de intervjuade hänvisar till innebörden av självkänedom för vuxna och att kunna vara självreflekterande, så att anknytningen och tryggheten inte förs över negativt utan utifrån vad barnet själv behöver. Förskolläraren menar att vuxna behöver vara medvetna om sin anknytningserfarenheter för att kunna stötta barnet i sina kommande erfarenheter och inte föra

över de till barnet. En pedagog problematiserar det genom att tala om innebörden av utbildning, erfarenhet och kunskap:

Pedagog: Trygghet skapar man genom att vara trygg i sin yrkesroll, och det blir man med tiden. Att veta varför man gör det man gör.

Alla de intervjuade håller med om att utbildning och erfarenhet är något som behövs utifrån professionen. De problematiserar även att det tar tid. Som utbildad får de enligt en av de intervjuade ett annat synsätt och blir självreflekterande. En av de intervjuade talar om det som att du kan stå bakom varför du gör saker och har ett syfte med nästan allt i förskoleverksamheten. Det kan även vara ett problem utifrån vårdnadshavare, då deras erfarenheter kan vara få och ha olika synsätt på förskolan. Det är enligt den intervjuade upp till pedagogerna och ingår i professionen att guida vårdnadshavaren vid till exempel inskolning när pedagogerna ska utgöra trygghetsrollen för barnet under förskolans timmar. Två av pedagogerna talar även om svårigheterna när det kommer in vikarier och tar då upp om att de har ansvaret för barnets trygghet och även där har ansvar för guidning av vikarien. Allt i syfte av att barnen ska känna sig trygga i förskolan.

Pedagog: Men också att man tänker på, det tycker jag är jätteviktigt om man har vikarie, att man tänker på att man är i periferin som vikarie. Alltså du ska inte in och göra de är nära sakerna med barnen. Det är otroligt viktigt. Och där tänker jag att om man nu jobbar som utbildad och det kommer in vikarie som är utbildad då måste man som utbildad säga detta. Du ska inte byta blöjor, vi gör inte så här, jag sitter med barnen när vi äter och du kan sitta där med de största barnen som kanske är lite nyfikna på någon som är ny.

En av de intervjuade talar om hur barns anknytningsmönster sker, att barnet inte är kapabelt till att knyta an till flera samtidigt och därför i förskoleverksamhet behöver ha en trygg relation att ty sig till. Det är ytterligare något som alla de intervjuade problematiserar, som när de till exempel har hand om barnets inskolning och barnet skapat anknytning till den pedagogen. Detta kan innebära en problematisk situation för barnet om de är frånvarande eller måste lämna verksamheten tillfälligt. Då kan barnet uppleva otrygghet, vilket behöver behandlas professionellt. Dock är det enligt de intervjuade många olika sätt det kan hanteras på men alla håller med om att man ska utgå ifrån barnets behov och barnets bästa. En av de intervjuade talar även om hur pedagogen måste ge barnet tid för att finna trygghet hos andra. Pedagogen menar att inskolningen bör få ta sin tid för att skapa trygghet och låta barnets separera från deras första anknytningsperson. Sakta men säkert ska barnet få öva separation och utmana barnet i att finna nya anknytningar. Detta bör ske enligt en av de intervjuade verbalt innan till barnet, för att förbereda och skapa en trygg separation:

Pedagog: Att det finns en som barnet känner sig tryggt med. Jag tänker att det är väldigt, väldigt viktigt att den personen är med barnet i början. Sedan får man förklara då, om vi säger att det är samling och man har olika grupper, bland små barnen kan man säga: Nu ska "jag" gå och vara med de stora barnen men nu kommer en "annan pedagog" att är med dig, och sedan kommer jag tillbaka igen. Så att man förklarar för barnen, även om det är litet, man förklarar och förklarar. Då bygger man även upp språket och det är bra.

Den intervjuade menar även på att förskolan lägger för stor vikt på miljöer och rutiner när det kommer till trygghet. I själva verket menar hon att det handlar om barnets självkänedom och

att ha haft möjlighet att ha en trygg källa, en trygg bas, på förskolan som barnet kan återvända till när tryggheten svajar. Och andra sidan menar även två av de intervjuade att rutiner och miljön spelar roll för barnets trygghet, men att det är upp till pedagogen att skapa trygg anknytning mellan förskolan och hemmet. Några av de intervjuade talar även om trygghet utifrån att dela upp barngruppen i mindre grupper, så alla kan få känna sig sedda och hörda. De menar i sin tur att detta skapar trygghet hos barnet och möjligheter till att skapa trygga anknytningar till de andra barnen.

5.4 Inskolning

Att möta ett nytt barn

Något alla de intervjuade nämner utifrån frågorna kring anknytning är inskolningen. Alla av de intervjuade talar där om inskolningen som grunden till att skapa anknytning till hemmet och barnet. En av förskollärarna berättar hur hon brukar gå till väga för att möta barnet och skapa en trygg anknytning till barnet. Framförallt betonar hon att hon talar med vårdnadshavare och informerar om verksamheten först. Under inskolningen behöver vårdnadshavare vara medverkande och närvarande för att kunna stötta barnet i dess sekundära anknytning. Förskolläraren talar om vårdnadshavaren som barnets trygga anknytningsperson. När barnet först möter förskolan är detta en främmande plats och kan innefatta en del stress för barnet. Hon menar att vårdnadshavaren vid inskolning ska medverka i verksamheten för att vara barnets trygga punkt när barnet utforskar förskolans miljö och dit barnet kan vända sig för att "tanka på trygghet". En av de intervjuade talar om innebörden vid inskolning och anknytning när det kommer till att ge barnet tid:

Pedagog: Första gången jag möter ett nytt barn? Ja då pratar jag först med föräldern självklart, för jag utgår från att föräldrarna är med. Sen kommer jag nicka lite till barnet för att se hur den är gentemot mig. Jag går inte på överhuvudtaget. När barnet då, om den har en trygg anknytning, tittar den ofta på sina föräldrar och så får dem liksom respons och föräldrarna nickar. De säger ofta något liknande (det här är och ett namn på pedagogen). Då "okejar" de att den här personen är okej och då vågar ju barnet oftast att liksom visa sig lite mer. Lååångsamt, går jag och möter ett nytt barn. Men ändå visar att jag är intresserad. Jag presenterar mig för barnet och kanske frågar vad heter du eller föräldern.

Förskolläraren berättar om hur en situation kan se ut vid ett första möte med ett nytt barn. Pedagogen menar att hon ger tid till barnet att känna in den nya miljön. Förskolläraren väntar tills barnet ger tecken på att vilja söka kontakt med henne och tränger sig inte på barnet. Förskolläraren berättar även hur det syns att barnet söker trygghet och söker ett "okej" från sin vårdnadshavare genom att söka ögonkontakt.

Tidens betydelse för anknytning i förskolan

Tid och respekt är något alla intervjuade nämner på ett eller annat sätt utifrån inskolning och första perioden när de möter de nya barnen. Oftast sker första mötet vid inskolningen men en pedagog berättade att deras första möte med barnen sker i deras hemmiljö. Tidsaspekten kring inskolningen har flera av de intervjuade lagt vikt vid och menar att det för barnets bästa är att ha en lång inskolning. De talar om vikten kring anknytning och speciellt under anknytningsens första tid vid inskolningen. Att ge vårdnadshavarna tid och att framförallt ge barnet tid är en

stor del av anknytningen enligt alla de intervjuade. Att ha förståelse som vuxen att alla behöver olika mycket tid är central för att se till allas individuella behov för att få möjlighet att skapa trygghet och anknytning vid inskolningen.

Pedagog: Man låter det ta tid och föräldrarna är med. De ska inte lämna lokalen i början. De ska sitta där helst på samma stol. Du kommer se att barnet tittar upp och så flackar den med blicken, och där var dem - okej. Och så lämnar barnet sakta, sakta föräldern lite. Men så fort det blir något som är jobbigt då går den tillbaka in, som en cirkel till sin förälder och så behöver den "tanka på" tryggheten. Och sen går den ut igen. Så det måste ta tid.

Pedagogen talar om vikten av att barnet ska ha en trygg anknytningsperson vid sin sida hela inskolningen. Att om barnets trygga anknytningsperson sitter på samma ställe så medför det att barnet kan känna sig tryggt och veta vart hen ska gå om det skulle bli otryggt. Det är för barnet en trygghet om personen sitter kvar på samma plats och inte går runt. Pedagogen tar också upp att barnet ser efter då och då om vårdnadshavaren sitter kvar på samma plats.

Inskolningens olika perspektiv

Inskolningen verkar även utifrån de olika intervjuade gå till på olika sätt och de förklarar om hur lång tid den tar samt hur inskolningarna kan gå till. Tidsaspekten skiljer sig åt i förskollärarnas berättelser, ibland tar det lång tid och ibland kortare tid. En del av de intervjuade uppger att de ibland får tänka om och anpassa inskolningen efter barnet, då de ordinarie rutinerna inte passar. En av pedagogerna uppger att de vid ett tillfälle haft dilemma med att skola in ett barn vars separationsångest varit alldeles stor, då har de fått förlänga processen. En annan pedagog ger exempel på ett barn som i slutet på inskolningen har kopplat ihop henne med separation och varje gång barnet sett henne börjat gråta. Två av pedagogerna uppger att de ibland fått byta inskolningsperson. En av dem talar även om hur centralt det är att alla i förskolan har samma grund och liknande synsätt. Hon talar även om hur betydelsefullt det är att alla i förskolan arbetar tillsammans som arbetslag.

Pedagog: Vi har en tvåveckors föräldraaktiv inskolning, men det händer såklart att vi har ändrat på inskolningen beroende på barnet. Ibland har vi förlängt inskolningen om barnet inte är redo. Det var också en gång med ett äldre barn som kom från en annan förskola som vi kortade ner inskolningen i samråd med barnet och föräldern.

Pedagogen i intervjun berättar om hur de anpassar inskolningen efter barnets behov. Hon berättar om att de har en standard inskolning men att det kan vara längre eller kortare, allt beroende utifrån det individuella barnets behov.

6 Diskussion

Syftet med studien var att öka kunskapen om hur förskollärare arbetar med att skapa anknytningsmöjligheter och bygga upp relationer med barnen och deras vårdnadshavare. Utgångspunkten för studien är Bowlbys (2010) anknytningsteori samt ge läsaren ett fenomenologiskt perspektiv på anknytningsmöjligheter i förskolan. Genom en fenomenologisk studie tog vi reda på hur anknytningsteorin används i praktiken genom att

intervjua utbildade förskollärare på olika förskolor med varierande arbetserfarenhet och som har olika positioner i verksamheten.

Utifrån tidigare vald forskning framkommer det att anknytning baseras utifrån begreppet trygghet och omsorg. Hagströms (2010) forskning visar tydligt på förskolepersonalens tro om att barnets behov av trygghet utgör nyckeln till anknytning i förskolan. Delcarmen-Wiggings och Carter (2004) bekräftar att begreppet trygghet har stor betydelse för barnets behov och för att det lilla barnet ska ha möjligheter till att knyta an till andra människor. Persson och Tallberg Broman (2017) skriver om trygghet som förskollärarprofessionens främsta uppdrag. Cugmas (2011) hänvisar till innebörden av att vara att skapa medvetenhet om barnets trygghetsbehov för att kunna stötta barnet i utvecklingen och i sociala sammanhang. Hon menar i sin tur att trygga barn kan utforska och utvecklas på ett helt annat sätt än ett otrött barn. Broberg m.fl. (2012) skriver om svårigheterna kring att som förskolepedagog hålla en balans mellan att skapa en trygg anknytning och ge omsorg till barnet samtidigt som barnet behöver utvecklas på egen hand. Broberg m.fl. förklarar det som att pedagogik och omvårdnad kan komma i konflikt med varandra utifrån faktorer som barnets individuella behov av trygghet och relationsskapande. En av de intervjuade förskollärarna i den här studien berättar om omsorgen som en betydande faktor för grunden i förskolan. Förskolläraren menar att i omsorg ligger det en stor del lärande för de yngsta barnen i förskolan. Andra pedagoger i intervjuerna betonade omsorgen som en grund i anknytningen och att en del av den omsorg som ges i hemmet ska övertas av personalen på förskolan. Skolverket (2018) skriver att förskolan ska ge en god omsorg och värna om barnens trygghet.

Alla människor är unika och egna individer med egna behov, egenskaper och förmågor (Bigsten, 2015). Skolverket (2019) skriver sin artikel om hur allt fler ettåringar i Sveriges förskolor har ökat. Philips, McCartney och Sussman (2006) bekräftar samhällenas utveckling genom deras vetenskapliga studie, då barn under ett år ökat i de amerikanska förskolorna. Förr var modern hemma med barnen men har idag större behov av att komma ut snabbare i arbetslivet. Även Persson och Tallberg Broman (2017) skriver om denna ökning av yngre barn i förskoleverksamheten. Med tid utvecklas samhället och så även förskolan. Cugmas (2007) hänvisar i sin studie om tid som en faktor av vikt, speciellt inom förskolan. Där problematiserar hon tid utifrån verksamhetsrutiner, barngrupp och personalstyrka. Fler av de intervjuade förskollärarna talar om begreppet tid och dess innebörd för verksamhetens kvalite samt barnens behov av anknytning. Kihlbom, Lidholt och Niss (2009) bekräftar detta genom att tala om barn som inte får sina trygghetsbehov uppfyllda på grund av tid eller utbildning, som att till exempel pedagogen inte har tid eller förstår barnets anknytningsprocess när barnet vill sitta i knät. Kihlbom m.fl. framför i sin forskning om hur dagens tids- och personalbrist skapar hinder för barn och förskolepedagogers anknytning i förskolan. De tar upp hur pedagogerna blir stressade av verksamhetens rutiner och som ett exempel kan glömma hur betydelsefullt det kan vara för vissa barn att få sitta i pedagogens knä. För att skapa trygghet på förskolan sa pedagogerna i intervjuerna att det är centralt för barnen att de känner att de blir sedda av de vuxna som finns på förskolan. Pedagogerna i intervjuerna menar också att det är av vikt att förskolepersonalen lyssnar på barnen, uppskattar dem och bryr sig om dem. Philips m.fl. resultat hänvisar förskollärare till att ha förståelse kring barns olikheter och olika behov. Även Brebner m.fl. (2014) skriver om vikten av att som pedagog vara lyhörd och förstående för andras perspektiv.

Alla barn är olika och är i behov av olika slags omsorg menar pedagogerna i intervjun. Inskolning menar alla pedagoger är av vikt för att lära känna barnet och vårdnadshavaren och för att lägga grunden i tryggheten hos hela familjen. Pedagogerna i intervjun menar att förskolan genom bekräftan till vårdnadshavarna att dem ser deras barn skapar en trygghet hos vårdnadshavarna. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) skriver om hur förskolan ska involvera vårdnadshavarna och bygga ett förtroende mellan hem och förskola. I intervjuerna likt det som Pramling Samuelsson och Sheridan skriver är att en relation byggs upp med andra människor. I förskolan tar det tid att skapa en anknytning till nya barn och att bygga upp en anknytning och en relation är central i förskolan för den fortsatta tryggheten. Trygghet bygger på respekt och förtroende menar Pramling Samuelsson och Sheridan. Flera pedagoger i intervjuerna nämner att det är av stor vikt att visa barnen respekt och att förskolans pedagoger ska bygga upp ett förtroende till barnen. Två pedagoger sa att en relation i grund och botten är ett förtroende mellan två människor. Att skapa trygghet i skolan är ett komplext uppdrag för förskollärare. Trygghet är en känsla och är därför ett svårdefinierat begrepp. I intervjuerna talar pedagogerna utifrån sina erfarenheter och sitt synsätt kring trygghet och förklarar det som att trygghet är individuellt och betyder olika för oss människor. Pedagogerna talar också om hur omsorg till det lilla barnet bildar en trygghet för dem. Broberg m.fl. (2012) talar även de om trygghet som grund för förskoleverksamhet.

En av de intervjuade talar om trygghet som en cirkel. Hon menar på att barnet sakta men säkert ökat avståndet till vårdnadshavare som är trygg punkt, men återkommer för att "tänka på trygghet". Broberg (2017) skriver om en trygg bas och en hamn att återvända till när barnet upplever fara. Broberg menar att genom att vara en trygg hamn hjälper vi barnen att bli mer självständiga och våga leka självständigt men med en vuxen på lagom avstånd för att kunna återvända om det skulle bli otryggt. Utifrån intervjuerna bekräftade alla barnets behov av att umgås med andra barn och skapa relationer men att en del barn behöver hjälp med att etablera kontakt med andra. Engdahl (2011) talar om barns intresse för andra människor och att de föds med sociala behov. Hon framför hur betydelsefull anknytning i förskolan är men påpekar också barns skepsis mot främlingar. Spädbarn och småbarn gör selektiv anknytning och väljer ut den vuxna de vill knyta an till (Commodari, 2013a). Richard Bowlby (2007) hänvisar till sin faders anknytningsteori om hur barnet under de första 36 månaderna är i större behov av att knyta an till vuxna. Bowlby (2010) skriver om hur barnet föds med en del överlevnadsförmågor, där främlingsrädsla ses som en av dem. Richard Bowlby bekräftar det genom sin studies resultat, att barn behöver få knyta an och att det hämmar framtida oönskat beteende. Bowlbys teori visar även att barn kan anpassa sig efter de vuxna i tron om att få sina behov uppfyllda. Broberg skriver om barns rädsla för främlingar och kallar det för främlingsrädsla. Hon förklarar begreppet som att barn är nyfikna på andra människor men är skeptiska och vidtar en försiktighet mot främlingar. För att ett barn ska interagera med en främling förklarar Broberg att det är bra om främlingen låter barnet ta kontakt först samt att en trygg anknytningsperson finns i närheten. Vi ser i intervjuerna hur en pedagog framför vikten i att först ta kontakt med barnets anknytningsperson som oftast är en vårdnadshavare för att sedan hälsa på barnet och presentera sig. Pedagogen berättar också då hur anknytningspersonen kan svara på frågor som ställs till barnet. En fråga kan exempelvis vara vad barnet heter. Flera pedagoger nämner också vikten av att ge det nya barnet utrymme till att undersöka förskolan på egen hand med sin anknytningsperson och genom blickar och leenden till barnet försöka skapa en första kontakt. Främlingsrädsla kan kopplas samman till inskolning i förskolan där pedagogerna är främlingar till barnet och att barnet har med sig en

trygg anknytningsperson till inskolningen. Utifrån den här synvinkeln kan vi skapa förståelse för att barnet bara knyter an till en i personalen under barnets första tid i förskolan. Barnet skapar relationer utifrån sin egen individuella kapacitet och behöver då börja med att skapa en trygg relation. Inför vår kommande yrkesprofession anser vi utifrån vår läsning och svaren i intervjun att främlingsrädsla är ett sunt förhållningssätt för ett litet barn och att det tyder på att de har en trygg anknytning till sina anknytningspersoner.

Delcarmen-Wiggings och Carter (2004) skriver om vårdnadshavarens roll som är den viktigaste för det lilla barnet, då det är barnets första anknytning och uppfyllnad av behoven av närhet och trygghet. Cugmas (2007) påvisar i sitt resultat i hennes studie att barn oftast knyter an till modern som första primär anknytningsperson. Det menar hon på är genetiskt samt att barnet tidigt oftast får kärlek genom beröring från modern. Den vuxna är ansvarig för att skapa anknytning och behöver visa kärlek och omsorgskunskaper. I Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) hänvisar pedagogen att skapa en trygghet i verksamheten och utgå ifrån barnens behov. Det anser vi vara av vikt utifrån lärarprofessionen att inte beskylla vårdnadshavare om barnet är i stort behov av vuxna. Förskollärares profession syftar även till att komplettera hemmet och ha en öppen kommunikation med vårdnadshavare (Skolverket, 2018).

Barn väljer sina anknytningar och kan knyta an till en eller flera pedagoger. Så länge pedagogen håller en jämn nivå utifrån både omsorgsrollen och lekrollen så skapas trygghet och utvecklingsmöjligheter hos barnet (Broberg, Hagström & Broberg, 2012). I intervjun berättar om omsorgen som en avgörande del av utvecklingen och lärandet. Pedagogen menar också att leken bidrar till lärande och att leken är viktigt för att kunna etablera kontakt med andra barn. Cugmas (2011) skriver i sin studie om leken som ett normalt socialt sammanhang för det yngsta barnet men behöver uppleva trygghet i miljön och sig själv för att kunna utforska och skapa relationer. Broberg m.fl. (2012) framför att betydelsen av hur små barn betar sig ofta glöms bort i syftet till anknytning. Bowlby (2010) menar att det människor oftast söker psykiskt stöd för är relaterade till tidigare eller pågående anknytningserfarenhet. Delcarmen-Wiggings och Carter (2004) framhäver att en vuxen kan arbeta förebyggande för framtida beteende genom att vara stöttande, närvarande och förstående för barnets behov.

Däremot är rutiner av stor vikt för barnens trygghet menar pedagogerna. Eftersom barn inte kan klockan blir rutinerna deras tidsuppfattning om hur lång tid det är kvar tills de ska hem. Bigsten (2017) förklarar rutiner som att ordning skapar struktur och trygghet. Svaren vi har fått utifrån intervjuerna är att inskolningen är en central del för att skapa trygghet och påbörja en relation mellan barn och pedagog men också relationen till vårdnadshavarna. Pedagogerna i intervjuerna trycker på en lång föräldraaktiv inskolning där pedagoger och familjen får lära känna varandra. Eftersom vårdnadshavaren är barnens tryggaste punkt så är det via vårdnadshavaren barnet får sin trygghet. Är vårdnadshavaren trygg förmedlar den sin trygghet till barnet och visar att det är okej att vistas i denna miljö och med de här människorna som finns här. En pedagog trycker mycket på att kunskap och utbildning är det väsentliga för att kunna skapa goda anknytningsmöjligheter. Lee m.fl. (2016) framför i sin forskning om hur utbildning och forskning skapar högre kvalite och det även vid förskolornas anknytningsmöjligheter. Utbildade pedagoger är av stor vikt i dagens förskola då man enligt de intervjuade vet varför man gör det man gör. Man får ett annat perspektiv med hjälp av utbildning, en annan typ av förförståelse för förskoleverksamhetens syfte och ett annat synsätt på barns agerande utifrån behov. Killén talar om förstörståelse bland förskolepersonal kan

man stötta barnet utifrån högre kvalite. Förståelse underlättar vid anknytning och utveckling hos barnet (Killén, 2014).

Band eller förbindelse betyder ordet relation. Vilket innebär att samspelet mellan människor i olika sammanhang och deras relationer styrs av kulturer och av samhället. Personlig relation innebär regelbundna möten mellan olika människor under en längre tid. För att få den här typen av god relation mellan två människor krävs det att båda individer har omtanke och agerar utifrån empatiska handlingar. För att det ska bli gemensamt samspel mellan de olika individerna krävs det en förförståelse för den andra individen, vilket vill säga erfarenhet och behärskning av empati. Relationer är centrala för att barn ska överleva både psykiskt och fysiskt, det blir deras överlevnad i svåra situationer. För att den vuxne ska kunna skapa bra relation med barnen så är det av vikt vad den vuxne gör tillsammans med barnet, som i sin tur sedan bidrar till barnets erfarenheter och förståelse för just samspel med andra. Kvaliteten i det som kan utvinnas tillsammans är också en aspekt av vikt och central i hur det görs (Nilsson, 2015). I kvaliteten av relation och samspel mellan barn och pedagog så ligger huvudansvaret hos den vuxne. Anledningen är att små barn inte kan ta ansvaret, de har inte den förmågan. Barnen kan inte vara medansvariga men de kan vara medskapande så deras inflytande är också betydelsefullt i relationsskapande (Juul & Jensen, 2003).

Dilemman och didaktiska konsekvenser kan uppstå kring anknytning i förskolan. Idag råder personalbrist runt om i Sveriges förskolor, dels utifrån sjukfrånvaro och sjukskrivningar men även annan typ av frånvaro likt planering eller utbildning av personal. Det skapar i sin tur problematik kring barns anknytning i förskolan, då personalbyte kan skapa otrygghet hos barnet och hämma lärandet. Didaktiska konsekvenser kan utifrån intervjuerna tolkas som att förskollärarna menar att personalen i förskolan ska ha kunskap och att utbildning är av vikt. Av de här svaren tolkas det som att det är det upp till rektorerna att anställa personal med rätt utbildning för förskolan eller ge sin personal en relevant utbildning. Fortbildning är något rektorerna regelbundet också borde ge sin personal både vad gäller anknytning till yngre barn men också annan fortbildning som är relevant i förskolan. Utifrån resultat kan det i studien tolkas som att kunskap, utbildning och erfarenhet är grunden för en förskollärare vad gäller anknytning i förskolan. Ytterligare ett didaktisk konsekvens som kom fram i resultatet var tidsaspekten, då frågan om tid är av vikt för både personal som för barn i förskolan. Människan behöver tid för att kunna få möjlighet till att knyta an menar deltagarna i intervjuerna.

7 Slutord

Anknytning är ett centralt begrepp för att uppfylla människors behov, inte minst för barn. Anknytning har en stor innebörd för barnets utveckling och deras framtida förmåga att skapa relation och samhörighet. Dock kan begreppet anknytning och betydelsen tas för en självklarhet, trots skollagen och förskolans styrdokument, och därmed glömmas bort utifrån förskoleverksamhet perspektiv. I den här studien har det skapats förståelse angående förskolans inskolning och den stora betydelse för den fortsatta anknytningen till det lilla barnet. Det är vid inskolningen förskollärare lägger grunden för det fortsatta relationsskapandet mellan förskola och familj. Förskollärarprofessionen baseras på relationsskapande, såväl till vuxna som till barn. Studien har bekräftat att alla skapar relationer och knyter an på olika sätt. Olika förskolor har olika metoder vid inskolning och

anknytning men även vi människor har olika strategier när vi skapar nya relationer och knyter an till barnen. Vi kan se i resultatet att förskollärarna menar att lustfyllda lekar och situationer underlättar anknytning mellan förskolans personal och barnet samt att pedagogen bör vara närvarande och ha ett respektfullt bemötande gentemot barnen. Förskollärarna säger flera gånger i intervjuerna att lek och bus bidrar till en god anknytning. Det som kan försvåra relationen till vårdnadshavare är om för mycket negativ information skickas med hem. En förskollärare menar att de negativa händelserna som händer på förskolan kan stanna på förskolan om konflikten är löst. Utifrån lagar och samhällsnorm ska man se till barnets bästa, såväl när det kommer till uppfyllnad av behov men även till utmaning av utveckling. Förskollärares uppdrag utgörs av att skapa trygghet, för barnet men även för vårdnadshavare. När trygghet i förskolan uppnås för barnet är det upp till förskolläraren att anta lärarprofessionens uppdrag genom att väga mellan omsorg, utveckling, utmanande, utbildning, utveckling och lärande.

7.1 Framtida forskning

Utifrån studien har våra forskningsfrågor besvarats och bidragit till ny kunskap. Med mer kunskap om anknytning i förskolan har fler, nya frågeställningar tillkommit samt nya funderingar utifrån diskussion. Utifrån kunskap och nyfikenhet tror vi att på så sätt forskning kan fortlöpa, genom bland annat inriktning av teman och ytterligare forskningsfrågor. Vi inser även att framtida forskning kan möjliggöras genom intervjuer utifrån andras perspektiv som till exempel förskollärare, barnskötare, vårdnadshavare, psykologer etc.

En framtida forskning hade kunnat vara att enbart ta del av fler utbildade förskollärares perspektiv genom intervjuer. Intressant hade även varit att ta del av utbildad personal på förskolan för att ta del av deras syn och tolkning utifrån begreppet anknytning. Det hade kunnat bidra till en större förståelse och ett mer varierat svar på forskningsfrågorna. För att skapa större förståelse för utbildade medmänniskor inom området anknytning i förskoleverksamhet hade intervjuer kunnat göras av förskolebarnens vårdnadshavare. Ett alternativ skulle kunna vara att skicka ut digitala enkäter till både utbildade och utbildade vuxna för att kunna ta del av större mängd med svar och därav ett bredare resultat. Observation skulle även kunna delge ytterligare information till forskning, genom att observera verksamhet, barn och förskollärare.

En ytterligare framtida forskning skulle kunna vara att observera hur inskolningen ser ut i verksamheten. Förskollärarna i intervjun berättar om inskolningen som en del av anknytningen till barnet och att det är inskolningen som är av vikt för framtida känslor av trygghet och anknytning. När vi gör en observation får vi fram hur förskollärarna går till väga och vi kan också se hur barnet mer och mer släpper taget om sina vårdnadshavare och börjar att utforska på egen hand. För att sedan kunna återvända till den trygga hamnen om det blir osäkert. I studien hade en intervju med föräldrarna varit intressant för att få deras perspektiv på hur de upplever trygghet för barnet i förskolan och hur de anser att relationen till förskolan byggs upp.

8 Referenslista

Barnkonventionen. (2020). Unicef Sverige.

Bie, K. (2007). *Reflektionshandboken för pedagoger*. Falkenberg: Gleerups.

Bigsten, A. (2017). Fostrande omsorg. I I. Pramling samuelsson, A. Jonsson (Red.), *Förskolans yngsta barn* (s. 56-69). Stockholm: Liber.

Björndahl, P. (2018). *Det värderande ögat. Observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber.

Bowlby, J. (2010). *En trygg bas*. Stockholm: Natur och kultur.

Bowlby, R. (2007). Babies and toddlers in non-parental daycare can avoid stress and anxiety if they develop a lasting secondary attachment bond with one carer who is consistently accessible to them. *Attachment and human development*, 9(4), 307-319.

http://www.thc.se/Resources/bowlby_stress_in_daycare.pdf

Brebner, C., Hammond, L., Schaumloffel, N., & Lind, C. (2014). Using Relationships as a Tool: Early Childhood Educators' Perspectives of the Child-Caregiver Relationship in a Childcare Setting. *Early Child Development and Care*, 185(5), 709–726.

doi:10.1080/03004430.2014.951928

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2014.951928>

Broberg, M. (2017). Betydelsen av inskolning och trygghet för de yngsta barnen i förskolan. I I. Pramling samuelsson, A. Jonsson (Red.), *Förskolans yngsta barn* (s. 33- 55). Stockholm: Liber.

Broberg, M., Hagström, B., Broberg, A. (2012). *Anknytning i förskolan*. Stockholm: Natur och kultur.

Commodari, E. (2013a). *Preschool teacher attachment and attention skills*. Springer Plus, 2(673). doi: 10.1186/2193-1801-2-673

<https://link.springer.com/article/10.1186/2193-1801-2-673>

Commodari, E. (2013b). Preschool teacher attachment, school readiness and risk of learning difficulties Department of Educational Processes. *Early Childhood Research Quarterly*, 28(1), 123-133.

https://elearning.unimib.it/pluginfile.php/475972/mod_resource/content/1/PS%20Teacher%20Attachment.pdf

Cugmas, Z. (2007). Child's attachment to his/her mother, father and kindergarten teacher. *Early Child Development and Care*, 177 (4), 349–368. doi: 10.1080/03004430500504419.

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430500504419>

- Cugmas, Z. (2011). Relation between children's attachment to kindergarten teachers, personality characteristics and play activities. *Early Child Development and Care*, 181(9), 1271–1289. doi: 10.1080/03004430.2010.523993.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2010.523993>
- Delcarmen-Wiggings, R., & Carter, A. (2004). *Handbook of infant, toddler, and preschool mental health assessment*. Oxford: University press.
https://books.google.se/books?hl=sv&lr=&id=1jJnDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=toddl er%2Bpreschool&ots=T_3XVP_JjM&sig=0mO7u2zM_2VkBsfZuOze7m5wivg&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Engdahl, I. (2011). *Toddlers as social actors in the swedish preschool* (Doktorsavhandling, ISBN 978-91-7447-193-9). Stockholm: Stockholms universitet.
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:391762/FULLTEXT01.pdf>
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap. Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne, P. Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. (.s.). Stockholm: Liber.
- Folkhälsomyndigheten. (2020). Covid-19. Hämtad 2020-03-31 från
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/>
- Hagström, B. (2010). *Kompletterande anknytningsperson på förskola*. (Doctoral Thesis, Malmö Studies in Educational Sciences, 40). Malmö: Holmgrens. Hämtad från:
<http://muep.mau.se/handle/2043/9891>
- Halldén, G. (2016). Omsorg i förskolan och omsorg om förskolan. I B. Riddersporre, B. Bruce (Red.), *Omsorg i förskolan på vetenskaplig grund* (s. 35-48). Natur och kultur.
- Harju, A & Tallberg Broman, I. (2013). *Föräldrar, förskola och skola- Om mångfald, makt och möjligheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, T. (2012). *Den lärande människan: Utveckling, lärande, socialisation*. Malmö: Liber.
- Jovanovic, J., Brebner, C., Lawless, A., & Young, J. (2016). Childcare educators understandings of early communication and attachment. *Australasian Journal of Early Childhood*, 41(4), 95-105. doi: 10.1177/0265659016630034
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0265659016630034>
- Juul, J & Jensen, H. (2003). *Relationskompetens I Pedagogernas värld*. Stockholm: Liber.
- Jällhage, L. (2015, 7 maj). Varför är det så få män i förskolan. *Lärarnas tidning*. Hämtad från
<https://lararnastidning.se/varfor-ar-det-sa-fa-man-i-forskolan/>

- Karlsson, K. (2012). *Anknytning. Om att tolka samspelet mellan föräldrar och små barn*. Stockholm: Gothia.
- Kihlbom, M., Lidholt, B & Niss, G. (2009). *Förskola för de allra minsta: på gott och ont*. Stockholm: Carlsson.
- Killén, K. (2014). *Förebyggande arbetet i förskolan*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lee, S., Shin, M., & Recchia, S. (2016). Primary caregiving as a framework for preparing early childhood preservice students to understand and work with infants. *Early Education and Development*, 27(3), 336–351. Doi: 10.1080/10409289.2015.1076675.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10409289.2015.1076675>
- Löfdahl, A., Hjalmarsson, M & Franzén, H. (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber.
- Löfdahl, A & Folke-Fichtelius, M. (2014). *Preschools new suit: Care in terms of learning and knowledge. Eller Förskolans nya kostym: Omsorg i termer av lärande och kunskap*.
- McNally, S & Slutsky, R. (2018). Teacher-child relationships make all the difference: constructing quality interactions in early childhood settings. *Early Child Development and Care*, 188(5), 508-523. Doi: 10.1080/03004430.2017.1417854.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2017.1417854>
- Fenomen. (2020). I *Nationalencyklopedin*. (hämtad 2020-06-08)
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/fenomen>
- Nilsson, B. (2015). *Socialpsykologi Teorier och tillämpning*. Stockholm: Liber.
- Persson, S., & Gustafsson, L.H. (2016). Omsorg - Kärlek, medkänsla och noggrannhet. I B. Riddersporre, B. Bruce (Red.), *Omsorg i en förskola på vetenskaplig grund* (s. 15-34). Stockholm: Natur och kultur.
- Persson, S., & Tallberg Broman, I. (2017). Early childhood education and care as a historically located place – the significance for parental cooperation and the professional assignment. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 3(2), 189-199. doi: 10.1080/20020317.2017.1352440.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/20020317.2017.1352440>
- Pramling samuelsson, I. (2015). Barns lärande och utveckling. I I. Engdahl & E. Ärlemalm-Hagsér. (Red.). *Att bli förskollärare: mångfacetterad komplexitet*. (s. 162-192). Stockholm: Liber.
- Pramling Samuelsson, I & Sheridan, S. (2006) *Barns lärande fokus i kvalitetsarbetet*. Stockholm: Liber.
- Phillips, D., McCartney, K & Sussman, A. (2006). Child Care and Early Development. In K. McCartney & D. Phillips (Eds.), *Blackwell handbooks of developmental psychology*.

Blackwell handbook of early childhood development (p. 471–489). Blackwell Publishing.
<https://doi.org/10.1002/9780470757703.ch23>

SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan*. Hämtad från:
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001.pdf>

Skolverket. (2019). *Deltagande i förskola*.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d6fb/1553968197013/pdf4023.pdf>

Sommer, D. (2008). *Barndomspsykologi*. Stockholm: Liber.

Svensson, P. & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G. Ahrne, P. Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Tillgänglig:
https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

9 Bilagor

Intervjuguide

Informera om:

- Muntligt godkännande av den intervjuade av att få göra intervjun samt godkännande av inspelning
- (*Presentation av sig själv, om man inte känner personen i fråga*)
- Vad intervjun kommer att handla om och användas till (*“Studien syftar till att undersöka förskollärares syn på anknytning i förskolan och arbetssätt kring anknytning, relationsskapande och trygghet. Detta är ett examensarbete som kommer redovisas i textform”*)
- Anonymitet (inget kommer att röja den intervjuades identitet eller plats - enda som kommer uppges är möjligtvis kommun, kön och ålder - om den intervjuade tillåter detta).
- Den intervjuades rättigheter att avsluta intervjun när en så önskar

1. Vad betyder anknytning för dig?

- Utifrån din profession?
- Utifrån din förskoleverksamhet?

2. Hur arbetar ... för att skapa anknytning till barn/vårdnadshavare och barngruppen i förskoleverksamheten?

- Du
- Arbetslaget/Förskolan
- Finns det något/några exempel på detta du kan tänka dig dela med dig av?

3. Vad anser du anknytning i förskola betyda för...

- Det individuella barnet?
- Vårdnadshavare?
- Barngrupp?
- Dig som förskollärare?

4. Vad anser du skapa möjligheter för anknytning i förskolan?

5. Vad anser du är det svåra med att skapa anknytning i förskolan?

6. Vad innebär begreppet relation för dig?

- Utifrån din profession?
- Utifrån förskoleverksamhet?

7. Vad tror du relationer betyder inom förskoleverksamhet?

- Utifrån din förskolläraryrkeprofession
- Barnet
- Vårdnadshavare
- Arbetslaget
- Förskolan

8. Hur arbetar ... med relationsskapande i förskolan *till nya familjer*?

- Du
- Arbetslaget
- Förskolan
- Finns det något/några exempel på detta du kan tänka dig dela med dig av?

9. Vad anser du möjligheterna är med att arbeta kring att skapa relationer i förskolan?

10. Vad anser du svårigheterna är *med att skapa relation till nya familjer i förskoleverksamhet*?

11. Vad betyder begreppet trygghet för dig?

- Utifrån din yrkeprofession?
- Utifrån förskoleverksamhet?
- Utifrån din förskoleverksamhet?

12. Hur arbetar ... för att skapa trygghet för barn?

- Du
- Arbetslaget
- Förskolan
- Finns det något/några exempel på detta du kan tänka dig dela med dig av?

13. Vad upplever du trygghet i förskoleverksamhet betyder för ...

- Dig
- Arbetslaget
- Förskolan
- Din förskoleverksamhet

14. Vad anser du trygghet skapar för möjligheter i förskolan?

15. Vad anser du trygghet skapar för svårigheter i förskoleverksamhet?

16. Finns det något ytterligare du hade velat tillägga kring om just anknytning i förskolan? Finns det något ytterligare information du anser jag borde få ta del av i denna intervju?

Avslutningsvis...

- Gå igenom och berätta vad du uppfattar som de viktigaste punkterna intervjuaren har tagit upp
- Tacka den intervjuade för sitt deltagande
- Informera/Delge resultat av examensarbete till intervjuade? De kan ju gärna få ett ex av den färdiga uppsatsen